

Η ΚΡΙΣΗ ΥΠΕΡΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΠΑΡΑΣΥΡΕΙ ΣΤΗ ΔΙΝΗ ΤΗΣ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΥΦΟΡΙΑΣ

Τον Νοέμβριο του 2009, όταν το ΠΑΣΟΚ αναλαμβάνει την κυβέρνηση, ανακαλύπτει με έκπληξη τα καταστροφικά οικονομικά που άφησε η κυβέρνηση της Δεξιάς: το δημοσιονομικό έλλειμμα δεν είναι πια στο 6% περίπου του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ), όπως άφηνε να πιστευτεί η προηγούμενη κυβέρνηση, αλλά της τάξης του 12,7%! Με ένα χρέος 129% του ΑΕΠ, το ΠΑΣΟΚ και μαζί του οι χρηματοπιστωτικές αγορές, δηλαδή, οι ευρωπαϊκές και αμερικανικές τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες, τα «αντισταθμιστικά αμοιβαία κεφάλαια (υψηλού κινδύνου)» [hedge funds]¹ κτλ, συνειδητοποιούν ότι το ελληνικό κράτος βρίσκεται σε κατάσταση δυνητικής χρεωκοπίας. Επιπλέον, αυτές οι χρηματοπιστωτικές αγορές είναι απρόθυμες να δανείσουν χρήματα, ακόμη και σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα, παρόλο που η Ελλάδα αποτελεί μέρος ενός τεράστιου οικονομικού συνόλου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα επιτόκια αρχίζουν να ανεβαίνουν στα ύψη, μέχρι και πάνω από 7%!

Ο Παπανδρέου, λοιπόν, καλεί για βοήθεια τους «Ευρωπαίους αδερφούς» του, και ειδικά τους εκπροσώπους της γαλλικής και γερμανικής αστικής τάξης. Η Μέρκελ κωφεύει και απαντά με ένα Nein [«Όχι»]. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των ετών 2000-2007 οι γαλλικές, οι γερμανικές και οι αμερικανικές τράπεζες έσπευδαν να αγορά-

¹ Τα **hedge funds** (ο όρος αποδίδεται στα ελληνικά ως «αντισταθμιστικά αμοιβαία κεφάλαια (υψηλού κινδύνου)») είναι επενδυτικά κεφάλαια που μπορούν να ενσωματώνουν μια ευρύτερη γκάμα επενδύσεων και χρηματοοικονομικών προϊόντων σε σχέση με άλλα επενδυτικά μοντέλα. Ένα hedge fund είναι ένα κεφάλαιο ανοικτού ή κλειστού τύπου όπου ένας διαχειριστής επενδύει τα χρήματα των μεριδούχων έναντι κάποιας αμοιβής. Τα hedge funds είναι συνήθως ανοιχτά, δηλαδή ο επενδυτής μπορεί να επενδύσει επιπλέον κεφάλαια ή να αποσύρει μέρος του κεφαλαίου του σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα. Στα ανοιχτού τύπου funds μπορεί οποιοσδήποτε επενδυτής να αποκτήσει μερίδιο, αν και τα κατώτατα όρια συμμετοχής είναι ιδιαίτερα υψηλά και μπορεί να ανέρχονται σε εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ. Στα κλειστού τύπου funds η συμμετοχή των επενδυτών γίνεται βάσει επιλογών του διαχειριστή. Το επιτρεπόμενο είδος των επενδύσεων καθορίζεται από τις ρυθμιστικές αρχές της κάθε χώρας. (Σ.τ.Μ.)

σουν ελληνικά ομόλογα και να δανείσουν στον ελληνικό ιδιωτικό τομέα. Αυτά ήταν τα χρόνια της ευφορίας που ακολούθησαν τη διεθνή κρίση του 2001-2002, η οποία είδε, μεταξύ άλλων, τη χρεωκοπία του κράτους της Αργεντινής και την επιβολή στους δανειστές του μιας αναδιάρθρωσης χρέους με ένα σημαντικό ποσοστό διαγραφής (66%).

Τα χρόνια 2000-2007 δεν ήταν ανθηρά για τη βιομηχανία της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής. Έτσι, η μέση ετήσια αύξηση ήταν 1% για τις ΗΠΑ, 0,5% για τη Γαλλία και 0,47% για την Ιαπωνία. Στην Αγγλία και την Ιταλία η ανάπτυξη είχε, στην πραγματικότητα, αρνητικό πρόσημο και ήταν ετησίως -0,6% και -0,2% αντίστοιχα. Μόνο η Γερμανία ήταν εντός παιχνιδιού με ένα χαμηλό ποσοστό 3%.

Αλλά αυτό δεν είχε καμία σημασία· οι αστοί ρίχτηκαν ολοταχώς σε υπεργολαβίες στην Ασία και ιδιαίτερα στην Κίνα -υπεργολαβίες που επιτρέπουν σε εταιρείες όπως η Apple, η οποία δεν παράγει πλέον τίποτα, να κάνει καταπληκτικά κέρδη της τάξης του 40%- και στην ξέφρενη κερδοσκοπία κάθε είδους, τόσο στον τομέα των πρώτων υλών (πετρέλαιο, μέταλλα, γεωργικά προϊόντα, κτλ) όσο και στον τομέα των ακινήτων (παλιά κλασική μέθοδος) και των δανείων. Εφηύραν χρηματοοικονομικά προϊόντα όλο και πιο περίπλοκα και σύνθετα, όπως τα στεγαστικά δάνεια υψηλού ρίσκου.

Γι' αυτό και δεν εξετάζουν τα δάνεια, αλλά δανείζουν με κάθε κόστος. Οτιδήποτε θεωρείτο καλό για να βγάλουν λεφτά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η κερδοσκοπία, σε αντίθεση με ό,τι οι αστοί μας μάς αφήνουν να πιστεύουμε, δεν δημιουργεί πλούτο: είναι ένα παιχνίδι εξαπάτησης, στο οποίο πραγματοποιείται η μεταφορά του ήδη παραχθέντος πλούτου από τη μια τσέπη στην άλλη. Η κερδοσκοπία βασίζεται στις ίδιες αρχές βάσει των οποίων ασκείται ο εκβιασμός της μαφίας. Η μαφία χρησιμοποιεί βία για να αρπάξει τα πλούτη που βρίσκονται στα χέρια των άλλων, ενώ οι κερδοσκόποι χρησιμοποιούν τη δύναμη του χρηματιστηριακού κεφαλαίου και την κρατική προστασία για την εξαπάτηση του λαού.

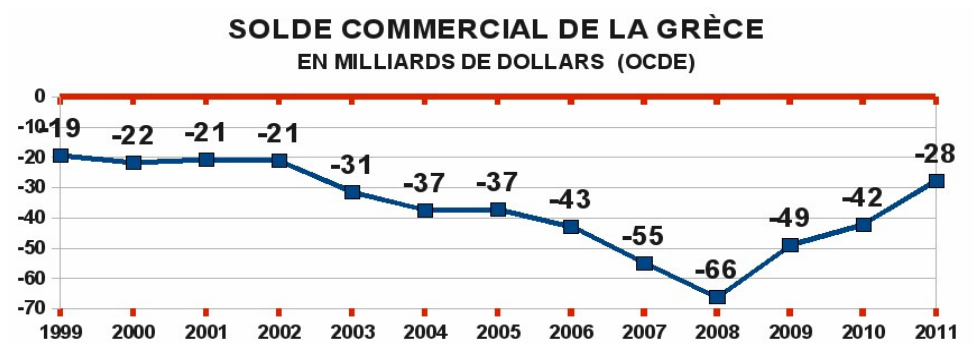
Στο πλαίσιο αυτό, είναι ενδιαφέρον να διαβάσει κανείς τι πιστεύει η καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ για τα στεγαστικά δάνεια υψηλού ρίσκου: *«Διαπιστώνουμε ότι οι πράξεις τιτλοποίησης που έχουν αναπτυχθεί πολύ δυναμικά τα τελευταία χρόνια έχουν σίγουρα συμβάλλει στη χρηματοδότηση της ανάπτυξης των οικονομιών μας, αλλά, την*

ίδια στιγμή, έχουν μεταφέρει τους τραπεζικούς κινδύνους σε πολλούς οικονομικούς παράγοντες. Ο καθένας διαπιστώνει ότι οι τελικοί φορείς αυτών των τραπεζικών κινδύνων εντοπίζονται δύσκολα σήμερα και ότι αυτή η άγνοια, από μόνη της αποτελεί παράγοντα αστάθειας». (Les Echos, 20 Αυγούστου 2007).

Αυτό το οποίο η εκπρόσωπος της γερμανικής μεγαλοαστικής τάξης αποκαλεί «χρηματοδότηση της ανάπτυξης των οικονομιών μας» δεν είναι τίποτα άλλο από την ανάπτυξη του παρασιτισμού και εκφράζει τον εξαιρετικά παρασιτικό χαρακτήρα και τη σαπίλα στην οποία βρίσκεται ο σύγχρονος καπιταλισμός στο ιμπεριαλιστικό του στάδιο.

Η ΑΦΥΠΝΙΣΗ

Αλλά ας επιστρέψουμε στην Ελλάδα. Διότι για όποιον ξέρει ανάγνωση η ελληνική οικονομία έδειχνε πολλά σημάδια πτώχευσης. Και δεν προσβάλουμε τους τραπεζίτες και τους ασφαλιστές αφήνοντας να εννοηθεί ότι ήταν ανίκανοι και δεν μπόρεσαν να τα διαβάσουν. Το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας ήταν σταθερά ελλειμματικό και χειρότερου από χρόνο σε χρόνο: το έλλειμμα από 19 δισεκατομμύρια το 1999 αυξήθηκε σε 66 δισεκατομμύρια το 2008. Καλύπτεται αργά λόγω της δραματικής ύφεσης που υπέστη η Ελλάδα. Αυτό το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου δεν αντισταθμίστηκε από εισροές κεφαλαίων ή εισπράξεις από τον τουρισμό. Αντιθέτως, το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών πήρε μια στροφή όλο και περισσότερο καταστροφική. Από περίπου 10 δισεκατομμύρια δολάρια το 2000, το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών αυξάνεται σταθερά, φθάνοντας σε 51 δις ευρώ το 2008! Αυτό αντιστοιχεί σε ποσοστό 7,73% του ΑΕΠ το 2000 και έως 15% το 2008!



Σχήμα 1: Εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας, σε δις δολάρια (Ο.Ο.Σ.Α.)

ΕΛΛΑΔΑ - ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΑΗΡΩΜΩΝ (CNUCED*)										
	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Σε δις δολάρια	-2,21	-3,54	-9,82	-18,23	-29,57	-44,59	-51,31	-35,91	-30,90	-29,68
Σε % του ΑΕΠ	-4,04	-3,75	-7,73	-7,59	-11,28	-14,62	-15,04	-11,16	-10,26	-13,80

* **CNUCED** = Συνέδριο Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο και την ανάπτυξη
(Conférence des Nations unies sur le commerce et le développement)

Αλλά το ΑΕΠ, το οποίο απέχει πολύ από το να θεωρείται ένα αξιόπιστο μέτρο της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας μιας χώρας, αυξανόταν με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,2%. Το ποσοστό αυτό ήταν κατά πολύ υψηλότερο από πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης ή της Βόρειας Αμερικής. Μέσα στην ατμόσφαιρα της ευφορίας και με την απληστία που χαρακτηρίζει όλους τους αστούς, έσπευσαν να δανείσουν στην Ελλάδα, είτε επρόκειτο για επιχειρήσεις είτε για το κράτος. Και οι αστοί δεν μπορούσαν ή δεν ήθελαν να πιστέψουν ότι μια νέα κρίση υπερπαραγωγής θα ερχόταν.

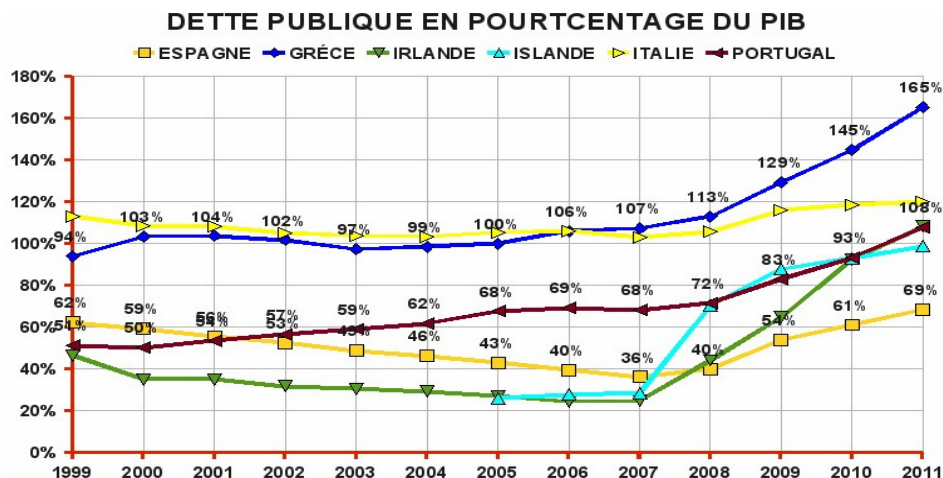
Ωστόσο, στα τέλη του 2008 η κρίση, με ωρολογιακή ακρίβεια, θα χτυπήσει και πάλι. Σήμανε συναγερμός και τα κράτη καλούνται να σώσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και να στηρίξουν τις επιχειρήσεις, επενδύοντας ειδικά σε μεγάλα έργα. Το δόγμα «όσο το δυνατόν λιγότερο κράτος» θα αντικατασταθεί από το δόγμα του «κρατικού καπιταλισμού», που δεν είχε, όμως, ποτέ εξαφανιστεί. Οι κεντρικές τράπεζες θα ανοίξουν τις πιστωτικές κάνουλες με τη μείωση των επιτοκίων και τα ήδη χρεωμένα κράτη θα χρεωθούν ακόμη περισσότερο για να σωθεί ο καπιταλισμός και να αποτραπεί η ύφεση με αποπληθωρισμό, όπως το 1929. Χιλιάδες δισεκατομμύρια δολάρια καταβροχθίζονται, στη συνέχεια, τόσο στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και στην Κίνα.

Κράτη που μέχρι τότε είχαν πολύ χαμηλό χρέος, όπως η Ισλανδία, η Ιρλανδία και η Ισπανία, βρέθηκαν υπό καθεστώς πτώχευσης. Στριμωγμένα ανάμεσα στα τεράστια δάνεια για τη διάσωση των τραπεζών και την τόνωση της οικονομίας και σε μια απότομη πτώση των φορολογικών εσόδων λόγω της σοβαρής ύφεσης θα βρεθούν υπό καθεστώς χρεωκοπίας ή προ των πυλών αυτής. Η Ελλάδα ήταν ήδη χρεωμένη σε μεγάλο βαθμό, τόσο σε δημόσιο όσο και σε ιδιωτικό επίπεδο. Επίσης οι ελληνικές τράπεζες είχαν πολύ υψηλές οικονομικές υποχρεώσεις, ένα μέρος των οποίων ήταν κρατικά ομόλογα ύψους 50 δις ευρώ. Ένα σημαντικό μέρος αυτών των οικονομικών υποχρεώσεων δεν ήταν ιδιαίτερα φερέγγυο². Αυτό θα σηματοδοτούσε την έκρηξη.

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Με βάση τα στοιχεία της Eurostat σχεδιάσαμε τις καμπύλες που απεικονίζουν το επίπεδο του δημόσιου χρέους των χωρών αυτών ως ποσοστό του ΑΕΠ τους. Παρατηρούμε ότι η Ισλανδία, η Ιρλανδία, η Ισπανία και η Πορτογαλία είχαν χαμηλά επίπεδα χρέους, λιγότερο από 40%, πριν από την κρίση. Ακόμα καλύτερα, η Ισπανία και η Ιρλανδία βρίσκονταν για πολλά χρόνια σε μια διαδικασία μείωσης του χρέους τους. Μόνο η Ιταλία και η Ελλάδα ξεχωρίζουν από τις υπόλοιπες με ένα επίπεδο χρέους ήδη πολύ υψηλό πριν από την κρίση στα τέλη του 2008: 107% για την Ελλάδα και 103% για την Ιταλία.

² Για τη διάσωση των ελληνικών τραπεζών, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αντάλλαξε τους καλύτερους τίτλους των ελληνικών τραπεζών έναντι μετρητών. Έτσι σήμερα οι ελληνικές τράπεζες έχουν ένα τεράστιο ποσό τίτλων των οποίων η αξία είναι αμφισβητήσιμη και επίσης ένα χρέος στην ΕΚΤ ύψους 106 δις ευρώ, το οποίο δεν θα μπορέσουν ποτέ να αποπληρώσουν.



Σχήμα 2: Δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ

Μπορούμε να σημειώσουμε πώς οι καμπύλες κάμπτονται έντονα προς τα πάνω από την κρίση και μετά. Μόνο η Ιταλία, η οποία έχει ξεκινήσει μια διαδικασία μείωσης του ελλείμματος του προϋπολογισμού από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, θα καταφέρει να αποφύγει τη διολίσθηση του χρέους της, αλλά με κόστος τη στασιμότητα και την απότομη πτώση της βιομηχανικής παραγωγής κατά τη διάρκεια της κρίσης. Στην πραγματικότητα, η Ιταλία βρίσκεται σε ύφεση από τις αρχές της δεκαετίας του 2000: -18,2% το 2011 σε σύγκριση με τον δείκτη του 2000.

Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η οικονομική κρίση της Ελλάδας και άλλων χωρών, όπως η Αργεντινή, η Ισλανδία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Ιταλία, είναι το προϊόν της **κρίσης του παγκόσμιου καπιταλισμού**, η προέλευση της οποίας δεν βρίσκεται στην σφαίρα της κυκλοφορίας, ιδιαίτερα της χρηματιστηριακής, όπως πιστεύουν οι αστοί οικονομολόγοι, αλλά της **παραγωγής**. Η κρίση έχει τις ρίζες της στην καρδιά της συσσώρευσης του κεφαλαίου, εκεί όπου παράγεται η αξία, δηλαδή, στη βιομηχανική και γεωργική παραγωγή, μιας και αυτή είναι καπιταλιστικής φύσης!

Αυτή η κρίση έχει τις ρίζες της στην **πτώση του ποσοστού κέρδους** που μεταφράζεται σε μείωση των ποσοστών της συσσώρευσης κεφαλαίου στον βιομηχανικό κλάδο. Αυτό προκύπτει με σαφήνεια από τον παρακάτω πίνακα.

ΚΥΚΛΟΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ		
Αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής		
	1950-1973	1973-2007
ΑΓΓΛΙΑ	3,0%	0,4%
ΗΠΑ	3,9%	2,4%
ΓΑΛΛΙΑ	6,2%	1,3%
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7,2%	1,8%
ΙΤΑΛΙΑ	7,2%	1,2%
ΡΩΣΙΑ	8,2%	-1,2%
ΙΑΠΩΝΙΑ	8,8%	1,9%
ΚΙΝΑ	12,7%	11,0%
Ν. ΚΟΡΕΑ	17,6%	8,0%

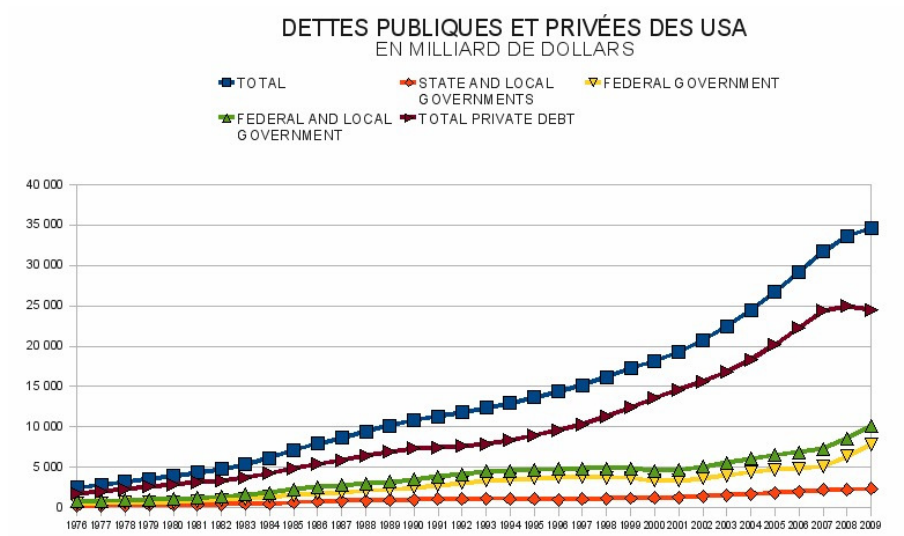
Κανονικά ένας κύκλος συσσώρευσης ορίζεται από δύο μέγιστα, ξεκινά από ένα ανώτατο σημείο και φτάνει μέχρι το επόμενο μέγιστο. Σε αυτόν τον πίνακα ως έτος εκκίνησης λάβαμε την πρώτη χρονιά μετά τον πόλεμο, όπου φθάσαμε ή υπερβήκαμε το ανώτατο προπολεμικό σημείο. Αυτό δεν είναι πάντα το 1950. Ανάλογα με τη χώρα μπορεί να είναι το 1951 ή το 1953. Το ίδιο ισχύει και για το έτος 1973. Για ορισμένες χώρες, όπως η Γαλλία και η Ιταλία το μέγιστο είναι το έτος 1974. Για να απλοποιηθεί η παρουσίαση του πίνακα έχουμε τις ίδιες ημερομηνίες αφετηρίας και άφιξης, αλλά φυσικά για τους υπολογισμούς λάβαμε υπόψη τις καλές χρονιές. Οι χώρες κατατάσσονται κατά σειρά αρχαιότητας του καπιταλισμού. Στην πραγματικότητα, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα έπρεπε να έχουν ταξινομηθεί μετά τη Γερμανία. Αλλά η μαζική καταστροφή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ανανέωσε την οργανική σύνθεση του κεφαλαίου της Γερμανίας και της Γαλλίας.

Όπως μπορούμε να αντιληφθούμε, όσο πιο νέος είναι ο καπιταλισμός, τόσο πιο υψηλός είναι ο ρυθμός ανάπτυξης και, συνεπώς, η συσσώρευση του κεφαλαίου. Με την πάροδο του χρόνου τα ποσοστά αυτά μειώνονται πλησιάζοντας το μηδέν. Οι δύο διαφορετικές περίοδοι δείχνουν πολύ διαφορετικές αυξήσεις που αντιστοιχούν σε δύο διαφορετικές φάσεις της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Η πρώτη φάση, 1950-1973, είναι αυτή που ακολουθεί τη μαζική καταστροφή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η οποία επέτρεψε στον παγκόσμιο καπιταλισμό να ξεπεράσει την κρίση του 1929 και να

αρχίσει ένα νέο κύκλο συσσώρευσης. Αυτή η φάση συσσώρευσης τερματίστηκε με την κρίση του 1973. Από το 1973 μπαίνουμε σε μια φάση υπερπαραγωγής, όπου εναλλάσσονται σύντομες περιόδους συσσώρευσης (7 έως 10 χρόνια ή λιγότερο) με χαμηλό ρυθμό συσσώρευσης και κρίσεις υπερπαραγωγής.

Αυτή η χαμηλή συσσώρευση κεφαλαίου που συνοδεύεται από κρίση κάνει ώστε η εισπραξη φόρων να είναι ανεπαρκής. Κάτι το οποίο επιδεινώνεται από τα μέτρα οικονομικής πολιτικής που λαμβάνονται από την αστική τάξη. Σε μια προσπάθεια να αντισταθμιστεί η πτώση του ποσοστού κέρδους και να ωθηθεί η αστική τάξη να επενδύσει τα κράτη μειώνουν τους φόρους για τις μεγάλες επιχειρήσεις, φορολογούν χαμηλά το κεφάλαιο, μειώνουν τους άμεσους φόρους της μεγαλοαστικής τάξης και πολλαπλασιάζουν τα φορολογικά παραθυράκια προς όφελός του. Όλα αυτά σε συνδυασμό με τις **κρίσεις υπερπαραγωγής** οδηγούν όλα τα κράτη να χρεώνονται από το 1973, φθάνοντας σε αστρονομικά ύψη σήμερα. Ταυτόχρονα, αυτό το έλλειμμα επιτρέπει την **απορρόφηση σημαντικού μέρους της υπερπαραγωγής**. Διαφορετικά, ο καπιταλισμός θα είχε ξαναφτάσει στο 1929 του κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Αλλά το κράτος δεν είναι το μόνο που είναι χρεωμένο ως αποτέλεσμα της κρίσης. Οι εταιρείες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τα νοικοκυριά βρίσκονται χρεωμένα και το ιδιωτικό χρέος συχνά ξεπερνά κατά πολύ το δημόσιο. Θα παρουσιάσουμε μια σειρά από καμπύλες που απεικονίζουν το χρέος στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι καμπύλες αυτές έγιναν χρησιμοποιώντας στοιχεία από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (FED). Λείπουν στοιχεία που αφορούν τη χρέωση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Έχουμε προσθέσει έναν πίνακα που αντιπροσωπεύει το χρέος των διαφόρων χωρών ως ποσοστό του ΑΕΠ για το 2010, με τη χρήση στοιχείων από το περιοδικό *The Economist*. Θα αντιληφθούμε ότι οι χώρες που είναι περισσότερο χρεωμένες δεν είναι πάντα αυτές που πιστεύουμε.



Σχήμα 3: Δημόσιο και ιδιωτικό χρέος των ΗΠΑ σε δις δολάρια

Σύμφωνα με τον πίνακα, το συνολικό χρέος της Ιαπωνίας το 2010 ήταν 471% του ΑΕΠ! Το χρέος της Αγγλίας ήταν 466%, της Ισπανίας 366%! κτλ. Στην Ελλάδα, όπως και στις υπόλοιπες χώρες, το κράτος, οι επιχειρήσεις, τα νοικοκυριά και το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι χρεωμένα. Δεν έχουμε λεπτομερή στοιχεία για αυτό το χρέος, δεν διαθέτουμε τα οικονομικά των επιχειρήσεων, έχουμε μόνο το συνολικό χρέος των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, το οποίο έχουμε κατανείμει ισομερώς, κάτι το οποίο στην πραγματικότητα θα πρέπει σίγουρα να είναι διαφορετικό. Όμως, όπως μπορεί να δει κανείς, η Ελλάδα δεν είναι η πιο χρεωμένη χώρα. Αυτό που διαφοροποιεί χώρες όπως η Ελλάδα, η Ισλανδία, η Ιρλανδία ή η Ισπανία από χώρες όπως η Ιαπωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι Ηνωμένες Πολιτείες ή η Γαλλία είναι ότι οι τελευταίες είναι **μεγάλα ιμπεριαλιστικά κράτη**, ακόμα και αν είναι σε παρακμή και δεν έχουν πλέον τη δύναμη του παρελθόντος. Ωστόσο, μπορούμε να αντιληφθούμε ότι η κατάσταση στην Ισπανία, λόγω του οικονομικού και διεθνούς της βάρους, είναι σοβαρή: ένα χρέος ίσο με 366% του ΑΕΠ!

ΔΗΜΟΣΙΟ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΧΡΕΟΣ - 2010					
<i>% του ΑΕΠ (The Economist)</i>					
	Κράτος	Μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις	Νοικοκυριά	Χρηματοπιστωτικό σύστημα	ΣΥΝΟΛΟ
ΙΑΠΩΝΙΑ	191	90	85	105	471
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	66	100	100	200	466
ΙΣΠΑΝΙΑ	57	144	85	80	366
ΚΟΡΕΑ	22	120	70	110	332
ΓΑΛΛΙΑ	82	110	40	90	322
ΙΤΑΛΙΑ	110	80	45	80	315
ΕΛΒΕΤΙΑ	34	80	110	90	314
ΗΠΑ	66	80	100	50	296
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	71	70	65	65	286
ΕΛΛΑΔΑ	145	63	63		270
ΚΑΝΑΔΑΣ	64	55	90	50	259
ΚΙΝΑ	33	98	7	20	158
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	67	27	28	20	142
ΙΝΔΙΑ	67	38	14	10	129
ΡΩΣΙΑ	4	40	9	18	71

Η ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΟΙ

Για να εξηγήσουν τη χρεοκοπία του ελληνικού κράτους κάποιοι κατηγορήσαν τους Έλληνες³ ότι ζούσαν πάνω από τις δυνατότητές τους, ότι αρνούσαν να πληρώσουν φόρους, και έτσι προέκυψε το έλλειμμα του κράτους. Γνωρίζουμε τη δήλωση

³ Για τους δημοσιογράφους και τους αστούς προφανώς οι τάξεις δεν υπάρχουν. Οι εργαζόμενοι και οι αστοί αποτελούν ένα συνονθύλευμα. Όμως, οι τελευταίοι ζουν σε βάρος των εργαζομένων και κατέχουν τα μέσα παραγωγής και τα προϊόντα της εργασίας, ενώ οι εργαζόμενοι ζουν μονάχα από την εργασία τους. Κατά παρόμοιο τρόπο, η αντιαμερικάνικη επιχειρηματολογία δεν κάνει διάκριση ανάμεσα στη μεγάλη βιομηχανική και οικονομική αστική τάξη, που καθορίζει τη διεθνή πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών, και στην εργατική τάξη, που μοχθεί για να κερδίσει το ψωμί της και δεν έχει καμία επιρροή, ούτε στην πολιτική οικονομία ούτε στην διπλωματία της χώρας «της».

της προέδρου του ΔΝΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, με την οποία απηύθυνε την προτροπή στους Έλληνες «να πληρώνουν φόρους» και η οποία εξέφρασε τη γνώμη του μεγαλύτερου μέρους της ευρωπαϊκής αστικής τάξης. Αυτή η δήλωση λέει πολλά για το επίπεδο της ηλιθιότητας και της ατιμίας της άρχουσας τάξης.

Σύμφωνα με τον Νικόλαο Λέκκα, ο οποίος ήταν επικεφαλής της υπηρεσίας φορολογικού ελέγχου (ΣΔΟΕ) υπό την κυβέρνηση Παπανδρέου, και ο οποίος έδωσε συνέντευξη στην εφημερίδα *Les Echos* στις 21-11-2011, η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα ανέρχεται γύρω στα 40 με 50 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Το ποσοστό φαίνεται υπερβολικό όσον αφορά το πραγματικό ΑΕΠ. Άλλες πηγές αναφέρουν μεταξύ 10 και 15 δις ετησίως ή 20 δις ευρώ, ποσό το οποίο είναι τεράστιο για ένα ΑΕΠ της τάξης των 230 δις ευρώ. Πάντα στο ίδιο άρθρο μαθαίνουμε πως «εκτιμάται ότι οι καταθέσεις των πλουσίων Ελλήνων, τις οποίες διαχειρίζονται ελβετικές τράπεζες, ανέρχονται μεταξύ 150 και 200 δις ευρώ. Η Ελλάδα διαπραγματεύεται αυτή τη στιγμή με τις ελβετικές αρχές για μια συμφωνία που θα αφορά φορολόγηση όμοια με εκείνη που ισχύει στη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Μια συμφωνία που θα διατηρήσει το απόρρητο της Συνομοσπονδίας με αντάλλαγμα την είσπραξη φόρων από τις τοπικές φορολογικές αρχές για τις καταθέσεις των Ελλήνων που έχουν τοποθετηθεί στην Ελβετία». Και ο Νικόλαος Λέκκας καταλήγει λέγοντας: «Κανείς δεν πληρώνει φόρους στην Ελλάδα. Έχουμε καταρτίσει μια αρχική λίστα 720 φυσικών προσώπων που έχουν αποστείλει στο εξωτερικό πάνω από 1 εκατομμύριο ευρώ ο καθένας. Μερικοί εξ' αυτών έχουν στείλει μέχρι 150 εκατ. ευρώ» εκτιμά ο Νικόλαος Λέκκας. «Και αυτό προκύπτει από στοιχεία που παρέχει η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδας. Από το 2010 έχουμε πρόσβαση σε τραπεζικούς λογαριασμούς».

Όμως, ποιος δεν πληρώνει τους φόρους του; Σε όλες τις χώρες οι εργαζόμενοι πληρώνουν τους φόρους τους. Όχι μόνο δεν έχουν την πολυτέλεια να τοποθετήσουν στα θησαυροφυλάκια των τραπεζών της Ελβετίας εκατομμύρια δολάρια, αλλά τα περισσότερα από τα έσοδά τους δηλώνονται κατευθείαν στις φορολογικές αρχές. Αυτή που δεν πληρώνει τους φόρους τους είναι η αστική τάξη: οι βιομήχανοι, οι τραπεζίτες, οι ιδιοκτήτες γης, τα ελεύθερα επαγγέλματα, ορισμένοι μεγάλοι αγρότες, κτλ. Μάθαμε ότι οι γιατροί της περιοχής του Κολωνακίου, που είναι η πλουσιότερη περιοχή της Αθήνας, δήλωναν ετήσιο εισόδημα «κοντά στον κατώτατο μισθό των εργατών».

«Το 2008, τα μέλη των ελεύθερων επαγγελματιών (γιατροί, δικηγόροι, αρχιτέκτονες) δήλωναν ετήσιο εισόδημα 10.493 ευρώ, οι επιχειρηματίες και οι έμποροι κατά μέσο όρο 13.236 ευρώ, ενώ οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι 16.123 ευρώ. Για την εφορία, οι πιο πλούσιοι είναι οι εργάτες, οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι.» (Niels Kadritzke, *Le Monde Diplomatique*, Μάρτιος 2010).

Αλλά σε ποια χώρα η αστική τάξη πληρώνει τους φόρους της; Στη Γαλλία, όπως και σε όλες τις άλλες χώρες, από την κρίση του 1974-1975, και με αυξανόμενο ρυθμό από το 2000, οι διαδοχικές κυβερνήσεις συνεχώς μειώνουν τους άμεσους φόρους στα υψηλά εισοδήματα: από 60% η φορολογική εισφορά έχει φτάσει στο 41%. Αν σε αυτό προστεθούν και τα πολλά φορολογικά παραθυράκια, οι φορολογικοί συντελεστές της μεγαλοαστικής τάξης είναι πολύ χαμηλότεροι από 41%. Στις ΗΠΑ, ένα από τα κράτη με το πλέον εξισωτικό⁴ αναδιανεμητικό φορολογικό σύστημα μαζί με το Ηνωμένο Βασίλειο μεταξύ 1945 και 1975, η αντίστοιχη φορολογική εισφορά της μεγαλοαστικής τάξης από 70%, που ήταν πριν από το 1981, έχει πέσει πλέον στο 30%. Όλη αυτή η γενναιοδωρία δεν έχει εμποδίσει τη φοροδιαφυγή, συχνά με τη συνηγορία της δημόσιας διοίκησης, η οποία ξέρει να «κλείνει τα μάτια». Έτσι η φοροδιαφυγή στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν 330 δισεκατομμύρια δολάρια τον χρόνο, στην Αγγλία 97 δισεκατομμύρια λίρες και στη Γαλλία 40 με 50 δισεκατομμύρια ευρώ!

Και οι φορολογικές ελαφρύνσεις και φοροαπαλλαγές δεν σταματούν εδώ. Τα μονοπώλια των μεγάλων εταιρειών, όπως Danone, Carrefour, Total, BP, Shell κτλ., πληρώνουν πολύ λίγους φόρους και χαμηλό ΦΠΑ. Μια ολόκληρη γκάμα προσφερομένων δυνατοτήτων, που κυμαίνονται από πολλά φορολογικά παραθυράκια μέχρι τους φορολογικούς παραδείσους που ελέγχονται από τέσσερις μεγάλες διεθνείς τράπεζες που έχουν υποκαταστήματα σε όλες τις μεγάλες πρωτεύουσες.

«Αν ο εταιρικός φόρος είναι επισήμως 33,3%, η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Σύμφωνα με μια μελέτη του Υπουργείου Οικονομικών, ο σιωπηρός μέσος όρος -που υπολογίζεται από το καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα- είναι 27,5% για όλες τις εταιρείες.»

⁴ Μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, σε πολλές αγγλοσαξωνικές χώρες εφαρμόστηκε ένα εξισωτικό αναδιανεμητικό φορολογικό σύστημα με στόχο την ανακατανομή του εισοδήματος υπέρ των οικονομικά ασθενέστερων (μέσω οικογενειακών επιδομάτων και άλλων παροχών). Από τη δεκαετία του '70 και μετά, με την επιβράδυνση της συσσώρευσης του κεφαλαίου και τις κρίσεις υπερπαραγωγής, στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ευρώπη παρατηρείται ο αντίστροφος μηχανισμός. (Σ.τ.Μ.)

Όμως, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος όλα αλλάζουν: ο συντελεστής εταιρικού φόρου για τις μικρές επιχειρήσεις ανέρχεται σε 39,5%, ενώ για τις μεγάλες επιχειρήσεις πέφτει στο 18,6%. Αλλά αυτό δεν είναι παρά ένας μέσος όρος. Οι διαφορές γίνονται μεγαλύτερες όταν περνάμε στην τελευταία δεκάδα του CAC40.⁵ Όπως και με τις μεγάλες περιουσίες, το γαλλικό φορολογικό σύστημα φαίνεται να παρέχει ιδιαίτερες διευκολύνσεις, λαμβάνοντας υπόψη τον CAC 40, σχετικά με τους κανόνες απαλλαγής κάθε είδους για την αποφυγή του φόρου.

Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής Οικονομικών, οι εταιρείες του CAC 40 έχουν καταβάλλει ένα σύνολο 13,5 δισεκατομμυρίων ευρώ εταιρικών φόρων από το 2007 έως το 2009. Μετά την αφαίρεση των διαφόρων φορολογικών διευκολύνσεων (μεταφορά προηγούμενων ελλειμμάτων, στήριξη της απασχόλησης, κτλ.), το υπόλοιπο πέφτει στα 10 δισεκατομμύρια ευρώ σε τρία χρόνια. Το ποσοστό αυτό προσεγγίζει τα δημοσιευμένα κέρδη. Κατά την ίδια περίοδο, οι εταιρείες του CAC 40 έχουν συνολικά καθαρά κέρδη πάνω από 230 δις Ευρώ». (εφημερίδα *Médiapart* της 6ης Ιουλίου 2010).

Όχι μόνο δεν αποτελεί η Ελλάδα τη μόνη χώρα όπου η αστική τάξη δεν πληρώνει τους φόρους της και που γνωρίζει μια σημαντική φοροδιαφυγή με τη συνηγορία του κράτους, το οποίο δεν είναι τίποτα άλλο παρά εκπρόσωπος των συμφερόντων της αστικής τάξης, αλλά το δράμα που γνωρίζει κυρίως η Ελλάδα δεν είναι μόνο θέμα φόρων. Σε όλες τις μεγάλες χώρες, τα κράτη, οι χρηματιστηριακές και μη επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά είναι υπερχρεωμένα. Και αυτή είναι μια διαδικασία η οποία επιδεινωνόταν μετά την κρίση του '74-75, φτάνοντας σήμερα σε ένα συγκλονιστικό ύψος. Οι τράπεζες του Ηνωμένου Βασιλείου, για παράδειγμα, είναι χρεωμένες σε ύψος 200% του ΑΕΠ!

⁵ Ο CAC 40 (γαλλικά: Cotation Assistée en Continu) αποτελεί γαλλικό χρηματιστηριακό δείκτη αναφοράς. Ο δείκτης αποτελεί ένα μέτρο σταθμισμένης κεφαλαιοποίησης από τις 40 πιο σημαντικές αξίες μεταξύ των 100 υψηλότερων αξιών κεφαλαιοποίησης της αγοράς για το Χρηματιστήριο του Παρισιού (τώρα Euronext του Παρισιού). Είναι ένας από τους κύριους εθνικούς δείκτες του πανευρωπαϊκού χρηματιστηρίου Euronext μαζί με τον BEL20 των Βρυξελλών, PSI-20 της Λισαβόνας και AEX του Άμστερνταμ. (Σ.τ.Μ.)

Υπάρχουν μόνο δύο λύσεις για την επίλυση αυτού του προβλήματος: διαγραφή όλων των χρεών –κάτι το οποίο προϋποθέτει την κομμουνιστική επανάσταση- ή ένας τρίτος παγκόσμιος πόλεμος.

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Αλλά ας πάμε πίσω στην Ελλάδα. Η ελληνική κυβέρνηση ανακοίνωνε για το 2009 δημοσιονομικό έλλειμμα 6% του ΑΕΠ, όταν την ίδια περίοδο η γαλλική κυβέρνηση δημοσίευε έλλειμμα 7,5%. Επομένως, η Ελλάδα βρισκόταν κοντά στον μέσο όρο των κρατών. Μόνο που, όπως θα μάθουμε αργότερα από ένα άρθρο της εφημερίδας *New York Times*, η Goldman Sachs⁶ ήταν αυτή που είχε βοηθήσει την Ελλάδα να «μαγειρέψει» τους λογαριασμούς της και η οποία είχε παίξει συμβουλευτικό ρόλο μέχρι το 2009. Όταν ο Παπανδρέου έγινε επικεφαλής της κυβέρνησης τον Οκτώβριο του 2009, μπροστά στο μέγεθος της κατάστασης αποφάσισε να δημοσιοποιήσει τους λογαριασμούς: ένα αβυσσαλέο έλλειμμα 12,7% και ένα δημόσιο χρέος 298 δις ευρώ, ή 112,6% του ΑΕΠ!

Τη συνέχεια την ξέρουμε: επιτόκια στα ύψη, πάνω από 6% για 10ετή δάνεια, καθιστώντας οποιαδήποτε αναχρηματοδότηση στην αγορά αδύνατη. Ύστερα από πολλές καθυστερήσεις και εντάσεις μεταξύ της γερμανικής και της γαλλικής κυβέρνησης, με την τελευταία μάλιστα να φτάσει στο σημείο να απειλήσει ότι θα αποχωρήσει από την ευρωζώνη αν δεν γινόταν τίποτα, χρειάστηκε να υπάρξει παραίτηση από κάθε παρέμβαση, με τον κίνδυνο η Ελλάδα να κάνει στάση πληρωμών, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα πραγματικό οικονομικό τσουνάμι.

Ποια ήταν η κατάσταση εκείνη τη χρονική στιγμή; Όπως είδαμε, εκ μέρους της Ελλάδας είχαμε ένα έλλειμμα στον προϋπολογισμό 12,7% του ΑΕΠ και ένα ιδιωτικό και δημόσιο χρέος περίπου 284 με 300 δις ευρώ. Ποια ήταν η έκθεση των τραπεζών στην Ελλάδα; Δεν έχουμε στοιχεία για το 2009, αλλά η εφημερίδα *Les Echos* της 10^{ης}

⁶ Φαίνεται ότι η πρακτική αυτής της επενδυτικής τράπεζας, η οποία είχε προκαλέσει κατακραυγή στις Ηνωμένες Πολιτείες, είναι να ενθαρρύνει τους πελάτες της να στοιχηματίσουν καταχρηστικά και, στη συνέχεια, να επωφελείται από τις απώλειές τους. Στο κυνικό και το απεχθές η αστική τάξη δεν γνωρίζει κανένα όριο.

Μαΐου 2011 μας δίνει την εικόνα για το τρίτο τρίμηνο του 2010 σε δισεκατομμύρια δολάρια:

ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΗΠΑ	ΑΓΓΛΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ
92 δις \$	69 δις \$	43 δις \$	20 δις \$	7 δις \$

Η κατάσταση των τραπεζών δεν επιδεινώθηκε κατ' ανάγκη από το 2009, μιας και ανέλαβαν τη σκυτάλη τα ευρωπαϊκά κράτη και το ΔΝΤ και σε μικρότερο βαθμό η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η κατάσταση για ορισμένες από αυτές βελτιώθηκε κιόλας, όπως οι γερμανικές τράπεζες που πέρασαν στην ΕΚΤ ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου που είχαν στην κατοχή τους. Ωστόσο, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη με προσοχή τα στοιχεία αυτά, επειδή οι τραπεζίτες -ακόμα- είναι οι μόνοι που γνωρίζουν την πραγματική κατάσταση των τραπεζών. Η πρόσφατη ανακάλυψη από την ισπανική αστική τάξη και από την ευρωπαϊκή αστική τάξη της πραγματικής κατάστασης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ισπανία είναι άλλο ένα παράδειγμα. Θα χρειαζόντουσαν 80 δισεκατομμύρια για τη διάσωσή τους, ενώ δεν είναι παρά λίγους μήνες πριν που είχε διενεργηθεί η ευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης κατάστασης κρίσης (stress tests) και δεν είχαν εντοπιστεί προβλήματα, αντιθέτως βρέθηκαν υγιή. Ακριβώς όπως οι ιρλανδικές τράπεζες που είχαν κηρυχθεί φερέγγυες από μια σειρά stress tests και λίγους μήνες μετά πτώχευσαν! Αχ αυτοί οι αστοί, μας κάνουν πάντα να γελάμε.

Σχετικά με την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχονται από τις τράπεζες παραθέτουμε τα λόγια ενός δημοσιογράφου της *Mediapart* στην έκδοση της 16ης Ιουνίου 2011 σχετικά με τις δηλώσεις της BNP και της Société Générale αναφορικά με τις οικονομικές υποχρεώσεις τους προς το ελληνικό κράτος: «Αυτά τα στοιχεία δεν φαίνεται να συνδέονται με τον κίνδυνο που επισημάνθηκε από την Moody's. Δεν αντιστοιχούν επίσης με εκείνα που δημοσίευσε η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, η οποία μιλάει για μια έκθεση ύψους 15 δις ευρώ για τις γαλλικές τράπεζες. Αυτό σημαίνει ότι περισσότερα από 7 δις ευρώ σε κρατικά ομόλογα μεταφέρθηκαν από μικρές τράπεζες; Εκτός αν σημαίνει ότι οι τίτλοι αποσύρθηκαν από τους ισολογισμούς των τραπεζών για να πάνε σε ασφάλειες ζωής ή άλλα 'ασφαλή' χρηματοοικονομικά προϊόντα για τους πελάτες τους.

Αυτό το πέπλο της αδιαφάνειας που καλύπτει τις πραγματικές οικονομικές υποχρεώσεις των τραπεζών συναντάται παντού, συμπεριλαμβανομένης και της ΕΚΤ. Σύμφωνα με ορισμένους, ο ελληνικός κίνδυνος για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ανέρχεται σε 45 δις ευρώ. Η εφημερίδα Wall Street Journal μιλάει για περισσότερα από 120 δις ευρώ. Ποιον να πιστέψεις; Το γεγονός αυτό αντικατοπτρίζει μια πραγματικότητα. Παρά την κρίση, παρ' όλες τις υποσχέσεις ρύθμισης και ελέγχου, το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα παραμένει 'μαύρο κουτί'. Κανείς, συμπεριλαμβανομένης και της ΕΚΤ, δεν φαίνεται να ξέρει πραγματικά σε τι κατάσταση βρίσκεται».

Στην πραγματικότητα, το τραπεζικό σύστημα και γενικότερα το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ένα μαύρο κουτί και έτσι θα παραμείνει, παρ' όλες τις ανακοινώσεις εντυπώσεων των πολιτικών. Εν κατακλείδι, αν λάβουμε υπόψη τα στοιχεία αυτά και μερικά άλλα που παρέχονται από τον Τύπο, οι ευρωπαϊκές τράπεζες κατείχαν στα μέσα του 2011, 162 δις ευρώ ελληνικού χρέους, εκ των οποίων 52 δις σε κρατικά ομόλογα. Οι γαλλικές και γερμανικές τράπεζες κατείχαν περισσότερο από το 85% ή 70% επί του συνόλου των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων και των αμερικανικών.

Όπως βλέπουμε οι γαλλικές τράπεζες ήταν περισσότερο δεσμευμένες από τις γερμανικές και ίσως περισσότερο από ό,τι δείχνουν οι αριθμοί. Επομένως, είναι κατανοητή η νευρικότητα του Σαρκοζί. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένας αριθμός γαλλικών τραπεζών -και αυτό σίγουρα ισχύει και για τις γερμανικές τράπεζες- ελέγχουν ένα μέρος των ελληνικών τραπεζών και ως εκ τούτου κατέχουν έμμεσα ένα μέρος των 50 δις των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που κατέχουν οι ελληνικές τράπεζες.

Τέλος, κάτω από την πίεση των γεγονότων, η καγκελάρια Μέρκελ υποχώρησε και ετοιμάστηκε ένα σχέδιο στήριξης 110 δις ευρώ. Τέθηκαν, όμως, όροι και οι Έλληνες θα πρέπει να πληρώσουν (ο δισεκατομμυριούχος όπως και ο εργάτης, ο δισεκατομμυριούχος θα χρηματοδοτήσει τα δωρεάν συσσίτια και ο εργάτης θα δώσει το αίμα του για να αποπληρώσει το χρέος και να διατηρηθεί ο δισεκατομμυριούχος), και όλοι συμφωνούν: η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθώς και η γαλλική κυβέρνηση. Η τελευταία έχει επίσης κερδίσει χρήματα, όπως και άλλες κυβερνήσεις, με τη χορήγηση δανείων προς την Ελλάδα: το γαλλικό κράτος κατέβαλε 9 δισεκατομμύρια ευρώ

το 2011, το οποίο απέφερε 300 εκατ. ευρώ, και οι τόκοι του πρώτου τριμήνου του 2012 του έχουν ήδη αποφέρει 69 εκατομμύρια.

Τα μέτρα χωρίζονται σε 3 μέρη:

1. Ιδιωτικοποίηση των δημόσιων επιχειρήσεων, κάτι το οποίο είναι μια ευκαιρία για τις γαλλικές πολυεθνικές, γερμανικές, αγγλικές, κτλ. για να βάλουν χέρι στους θησαυρούς της ελληνικής οικονομίας: στο Διεθνές Αεροδρόμιο Αθηνών (η Fraport AG έχει ήδη δηλώσει το ενδιαφέρον της και θα ήταν πρόθυμη να αγοράσει μερίδιο 55%), τις ελληνικές τηλεπικοινωνίες (δηλ. τον ΟΤΕ, για τον οποίο η Deutsche Telekom μπορεί να αγοράσει το 40%), το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, την εταιρεία διαχείρισης των λιμένων της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, την εταιρεία ύδρευσης, κτλ. ...

2. Μια άγρια μετωπική επίθεση στο προλεταριάτο: μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος με την ηλικία συνταξιοδότησης να πηγαίνει στα 65 χρόνια⁷ και μείωση των καταβληθέντων συντάξεων. Εφεδρεία για 30.000 δημόσιους υπαλλήλους δίνοντάς τους το 60% του εισοδήματός τους και κατάργηση 15.000 θέσεων σε δημόσιες υπηρεσίες. Μείωση της μισθοδοσίας στον ιδιωτικό τομέα κατά 25%, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης του κατώτατου μισθού κατά 22% και 32% για όσους είναι κάτω των 25 ετών. Παράλληλα ιδιωτικοποιούν τις δημόσιες υπηρεσίες ή μειώνουν σημαντικά την οργανική δομή τους. Πράγμα που σημαίνει μια αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, μεταφορών, υγειονομικής περίθαλψης, κτλ. ...

3. Μια επίθεση εναντίον της μικροαστικής τάξης, με τη μορφή της απορύθμισης και της απελευθέρωσης 136 επαγγελμάτων, από τα ταξί μέχρι τα κέντρα ομορφιάς. Η απελευθέρωση της αγοράς οδηγεί αναπόφευκτα στη συγκέντρωση του κεφαλαίου και, επομένως, στην προλεταριοποίηση της μικροαστικής τάξης και του σχηματισμού μονοπωλίων. Αυτό για μας τους μαρξιστές θα προχωρήσει προς την κατεύθυνση της επανάστασης. Ωστόσο, αυτό δεν μας εμποδίζει να καταγγείλουμε την κτηνώδη μέθο-

⁷ Με το νέο πακέτο μέτρων, το οποίο αυτή τη στιγμή είναι υπό διαπραγμάτευση με την Τρόικα και στη συνέχεια θα τεθεί σε ψηφοφορία στη Βουλή, προβλέπεται αύξηση του ορίου συνταξιοδότησης από τα 65 στα 67 χρόνια. (Σ.τ.Μ.)

δο που χρησιμοποιείται από τον καπιταλισμό για να κοινωνικοποιηθεί αυτό το κοινωνικό στρώμα.

Αρκετά γρήγορα, ύστερα από πολλούς αστούς οικονομολόγους, οι κυβερνήσεις θα συνειδητοποιήσουν ότι η Ελλάδα δεν πρόκειται ποτέ να αποπληρώσει τα χρέη της. Το όλο πρόβλημα είναι η γνώση του τι μέτρα πρέπει να ληφθούν ώστε να αποφευχθούν αλυσιδωτές αντιδράσεις σε άλλες χώρες που βρίσκονται στα πρόθυρα της στάσης πληρωμών και απέναντι σε μια κατάρρευση του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος.

Θα αντιταχθούν δύο στάσεις: η γερμανική κυβέρνηση θα επιλέξει την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους και κατά συνέπεια τη μείωση της αξίας των τίτλων που κατέχουν οι τράπεζες με την ανταλλαγή των υποτιμημένων αυτών τίτλων έναντι άλλων πιο μακροπρόθεσμων. Η ΕΚΤ, που υποστηρίζεται από τη γαλλική κυβέρνηση, θα αντιταχθεί σθεναρά. Η ΕΚΤ έχει στα θησαυροφυλάκιά της ελληνικά ομόλογα ύψους 47 δισεκατομμυρίων και αγόρασε και ομόλογα στη δευτερογενή αγορά σε χαμηλότερη τιμή (40 δις ευρώ) για να ανακουφίσει τις τράπεζες. Η εξαγορά των ομολόγων στη δευτερογενή αγορά -αυτή είναι η αγορά όπου τα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πωλούν τίτλους που έχουν αγοράσει προηγουμένως από τους δανειολήπτες- παρουσιάστηκε ως βοήθεια για την ανακούφιση των κρατών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

Αν και δεν είναι αμελητέα αυτά τα 47 δισεκατομμύρια, τα οποία αγόρασε 40, δεν είναι αυτός ο κύριος λόγος για την έντονη αντίδραση σε οποιαδήποτε υποτίμηση. Ο φόβος που κατέλαβε τους ηγέτες της ΕΚΤ, όπως και τη γαλλική κυβέρνηση, ήταν αρχικά η ανησυχία ότι η μερική πτώχευση του ελληνικού κράτους θα έκανε κακό σε κράτη όπως η Ισπανία και η Ιταλία, αυξάνοντας τα επιτόκια της πρόσβασης στην αγορά, καθιστώντας την όλο και πιο δύσκολη για τα κράτη αυτά, κάτι που, με τη σειρά του, θα οδηγούσε στην κατάρρευση ενός τμήματος του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος και, συνεπώς, των γαλλικών και γερμανικών τραπεζών που συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στη δανειοδότηση των χωρών αυτών.

Πάνω σε αυτό, παραθέτουμε το σχόλιο από τον Martin Feldstein, πρώην οικονομικού συμβούλου του Ρέηγκαν και καθηγητή Οικονομικών στο Χάρβαρντ, στην εφη-

μερίδα *Les Echos* της 3ης Οκτωβρίου 2011, το οποίο μεταφέρουμε εδώ σχεδόν αυτολεξεί, μιας και είναι ενδιαφέρον και επιβεβαιώνει την άποψή μας.

«Αντιμέτωπη με μια φαινομενικά δυσεπίλυτη κατάσταση, η Ελλάδα έχει μόνο μία πιθανή έκβαση: να δηλώσει στάση πληρωμών. Και μετά από αυτή την επιλογή, θα πρέπει να υποτιμηθεί τουλάχιστον το 50% της κύριας οφειλής. Το τρέχον σχέδιο της μείωσης κατά 20% της αξίας των ομολόγων που κατέχονται από τον ιδιωτικό τομέα είναι μόνο ένα πρώτο βήμα προς αυτό το αποτέλεσμα.»

Βγαίνοντας από το ευρώ, η Ελλάδα θα μπορεί να κυκλοφορεί ένα υποτιμημένο νόμισμα για την τόνωση της ζήτησης και για να επιτευχθεί έτσι ένα εμπορικό πλεόνασμα. Οι αγορές γνωρίζουν πολύ καλά ότι η Ελλάδα, η οποία είναι ήδη αφερέγγυα, κάποια μέρα, θα πτωχεύσει. Γιατί λοιπόν η Γαλλία και η Γερμανία, προσπαθούν να αποτρέψουν ή, ακριβέστερα, να καθυστερήσουν το αναπόφευκτο; Δυο λόγοι το επιβάλλουν.

Πρώτον, οι τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στη Γερμανία και τη Γαλλία είναι σε μεγάλο βαθμό εκτεθειμένα στο ελληνικό δημόσιο χρέος, είτε άμεσα είτε με τη χορήγηση δανείων σε τράπεζες στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της ζώνης του ευρώ. Καθυστερώντας έτσι την ημερομηνία της αθέτησης της συμφωνίας εξόφλησης των υποχρεώσεών της, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στη Γαλλία και τη Γερμανία κερδίζουν χρόνο για την ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης, τη μείωση των δεσμευσεών τους στις ελληνικές τράπεζες και τη μεταφορά ελληνικών ομολόγων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Ο κίνδυνος της μετάδοσης μιας ελληνικής χρεοκοπίας, η ανεξέλεγκτη χρεοκοπία των άλλων κρατών και η αποσταθεροποίηση των τραπεζικών συστημάτων τους, ιδιαίτερα στην Ισπανία και την Ιταλία, είναι ο δεύτερος και ακόμα πιο σημαντικός λόγος για τον οποίον η γαλλο-γερμανική συμμαχία προσπαθεί να καθυστερήσει την προθεσμία διακανονισμού.

Μια αδυναμία εξόφλησης των υποχρεώσεων μιας από αυτές τις μεγάλες οικονομίες θα είχε καταστροφικές συνέπειες για τις τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στη Γαλλία και τη Γερμανία. Οι Ευρωπαίοι πολιτικοί ηγέτες, επομένως, ελπίζουν ότι θα αποδείξουν πως αν η Ελλάδα μπορεί να αποφύγει την αθέτηση της συμφω-

νίας εξόφλησης των υποχρεώσεών της, η κατάσταση στην Ιταλία και την Ισπανία είναι βιώσιμη.

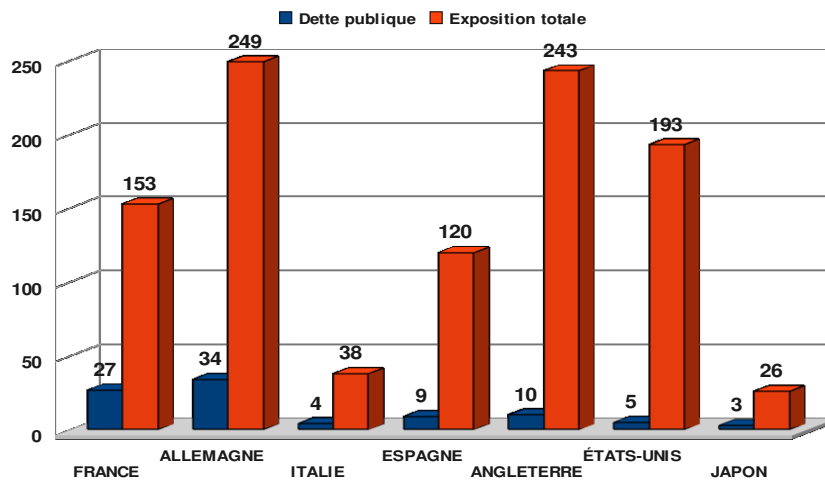
Αλλά εάν μέσα στις προσεχείς εβδομάδες δεν γίνει τίποτα για να εμποδίσει την Ελλάδα να δηλώσει αδυναμία εξόφλησης των υποχρεώσεών της, οι χρηματοπιστωτικές αγορές θα οδηγηθούν πιο σίγουρα προς την χρεοκοπία της Ισπανίας και της Ιταλίας. Τα επιτόκια που θα πρέπει να καταβάλλουν αυτά τα κράτη θα ανέβουν στα ύψη και τα εθνικά τους χρέη θα αυξηθούν γρήγορα, καθιστώντας τις χώρες αυτές ουσιαστικά σε κατάσταση χρεωκοπίας. Καθυστερώντας κατά δύο έτη την χρεοκοπία της Ελλάδας, οι πολιτικοί ηγέτες της Ευρώπης θέλουν να δώσουν χρόνο στην Ισπανία και την Ιταλία να αποδείξουν τη βιωσιμότητα της οικονομικής τους κατάστασης».

Έτσι, αντί να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, αυτό που η ευρωπαϊκή αστική τάξη επεδίωξε να κάνει ήταν να κερδίσει χρόνο, ελπίζοντας να κάνει τις τράπεζές της ισχυρότερες και σε θέση να αντιμετωπίσουν την αδυναμία εξόφλησης των υποχρεώσεων εκ μέρους της Ελλάδας και ειδικά την πρόληψη της μετάδοσης στην Ισπανία και την Ιταλία. Με αυτό τον τρόπο μάλλον επιδείνωσε την κατάσταση.

ΠΩΣ ΝΑ ΔΙΑΣΩΘΟΥΝ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Μια ματιά στο παρακάτω ιστόγραμμα παρουσιάζει ενδιαφέρον από πολλές απόψεις, διότι δείχνει το ποσό των απαιτήσεων που κρατούνται από μεμονωμένες τράπεζες σε σχέση με τρεις χώρες-οφειλέτες σχεδόν σε κατάσταση στάσης πληρωμών. Θα έπρεπε να προστεθεί η Ισπανία για να φανεί η πλήρης έκταση του κινδύνου. Αυτές οι χώρες δεν μπορούν πλέον να αναχρηματοδοτηθούν στην αγορά, αλλά πρέπει να καταφύγουν στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

EXPOSITION AUX CRÉANCES GRECQUES, IRLANDAISES ET PORTUGAISES, FIN 201
En milliards de dollars (source gecodia.fr)



Σχήμα 4: Έκθεση στις απαιτήσεις από Ελλάδα, Ιρλανδία και Πορτογαλία, σε δις δολάρια

Σύμφωνα με την εφημερίδα *Mediapart* της 1^{ης} Ιανουαρίου του 2011, «Ένα μόνο νούμερο: στο τέλος του 2009 οι απαιτήσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών όσον αφορά την Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Πορτογαλία και την Ισπανία αντιπροσώπευαν λιγότερο από το 14% του ΑΕΠ της ΕΕ». Αυτό αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό ποσό και εξηγεί τους φόβους της ΕΚΤ. Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε στο ιστόγραμμα, οι απαιτήσεις στην Ευρώπη επικεντρώνονται κυρίως στις γερμανικές, αγγλικές και γαλλικές τράπεζες. Αλλά μόλις το 10% του ΑΕΠ της Γαλλίας αντιστοιχεί σε 193 δις ευρώ. Ένα τίποτα!

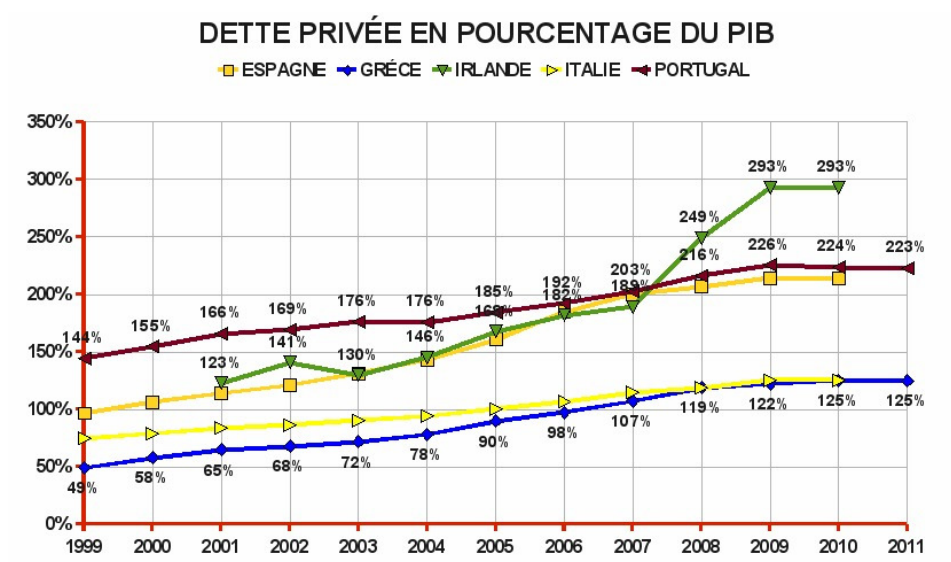
Οι τράπεζες έχουν πολύ μικρό ποσό σε καθαρά μετρητά, μεταξύ 2 και 3% περίπου, ενώ τα υπόλοιπα αποτελούνται από όλα τα είδη χρεογράφων, ομόλογα, μετοχές, κ.λπ., που σε τελική ανάλυση δεν είναι τίποτα άλλο από απαιτήσεις. Ως αποτέλεσμα της κρίσης, οι εταιρείες, στις οποίες τηρούνται οι κινητές αξίες, χρεοκοπούν, οι μετοχές καταρρέουν, τα νοικοκυριά δεν μπορούν πλέον να πληρώσουν τα χρέη τους και το χειρότερο τα κράτη χρεοκοπούν και όλος αυτός ο χάρτινος πύργος καταρρέει.

Οι τράπεζες που έχουν τις περισσότερες οικονομικές υποχρεώσεις είναι κυρίως οι γερμανικές και οι βρετανικές, στο ίδιο περίπου επίπεδο με αντίστοιχα 249 και 243

δισεκατομμύρια αμερικανικά δολάρια, ακολουθούμενες από τις αμερικανικές με 193 δις ευρώ, ακολουθούν οι γαλλικές τράπεζες (153 δις ευρώ) και τέλος οι ισπανικές τράπεζες οι οποίες επίσης, συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό, μιας και κατέχουν αφερέγγυες απαιτήσεις στον τομέα των ακινήτων τουλάχιστον 80 δις ευρώ. Γι' αυτό βάζουμε την Ισπανία στην ίδια κλίμακα με την Ελλάδα και την Ιρλανδία. Η Ισπανία είναι σίγουρα σε χειρότερη θέση από την Πορτογαλία.

Ένα άλλο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι το δημόσιο έλλειμμα είναι χαμηλό σε σύγκριση με το συνολικό έλλειμμα, το οποίο περιλαμβάνει τα ιδιωτικά ελλείμματα. Το συνολικό δημόσιο έλλειμμα που κατέχουν οι τράπεζες και στις τρεις χώρες ανέρχεται στα 92 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ το συνολικό έλλειμμα είναι ισοδύναμο με 1.022 δισεκατομμύρια. Αυτή η αφαίρεση δίνει 930 δισεκατομμύρια για το ιδιωτικό έλλειμμα! Η αναλογία είναι 1 προς 10. Το ιδιωτικό χρέος είναι συνήθως πολύ μεγαλύτερο από το δημόσιο χρέος. Ωστόσο, το δημόσιο χρέος ως επί το πλείστον κατέχεται από τις ασφαλιστικές εταιρείες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία. Με βάση τα στοιχεία της Eurostat, η αναλογία είναι 1 προς 2, αλλά αν προσθέσουμε το χρέος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων τότε ο λόγος γίνεται σίγουρα 1 προς 3.

Παραθέτουμε μια σειρά από καμπύλες που αντιπροσωπεύουν το ιδιωτικό χρέος, δυστυχώς χωρίς το χρέος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.



Σχήμα 5: Ιδιωτικό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ

Συγκρίνοντας αυτές τις καμπύλες με αυτή του δημοσίου χρέους μπορούμε να δούμε αμέσως την αλλαγή της κλίμακας: το δημόσιο χρέος είναι από 0 έως 180%, ενώ το ύψος του ιδιωτικού χρέους ανεβαίνει στο 350%. Οι πιο χρεωμένες χώρες είναι η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Ισπανία. Το χρέος της Ιταλίας και της Ελλάδας είναι περίπου ίσο με το ήμισυ των άλλων τριών. Η κρίση προκάλεσε απότομη αύξηση του ιδιωτικού χρέους στην Ιρλανδία (η αναλογία αυτή θα πάει από 189% που ήταν το 2007 σε 293% το 2010), ενώ αντιθέτως για τις υπόλοιπες δεν υπάρχει πραγματικά σημαντική αλλαγή, εκτός από το ότι μετά την ύφεση, από το 2009, το χρέος τείνει να ακολουθήσει μια οριζόντια γραμμή, αλλά αυτό δεν μειώνεται καθόλου. Υπάρχει μια εξαίρεση σε αυτόν τον πίνακα: το ελληνικό ιδιωτικό χρέος είναι χαμηλότερο από το δημόσιο. Αυτό ήταν εξ' ίσου μοιρασμένο στο μέγιστο των δύο ετών της κρίσης 2008 και 2009, αλλά στη συνέχεια το δημόσιο χρέος εκρήγνυται. Στον πίνακα παρουσιάζονται οι αριθμοί:

ΕΛΛΑΔΑ : Χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ													
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Δημόσιο χρέος	94,0	103,4	103,7	101,7	97,4	98,6	100,0	106,1	107,4	113,0	129,4	145,0	165,3
Ιδιωτικό χρέος	49,3	58,0	64,8	68,1	71,8	78,3	89,9	97,7	107,2	119,0	122,4	125,2	125,0

Αυτό που έχει σημασία δεν είναι τόσο το ύψος του χρέους όσο η δυνατότητα αποπληρωμής του. Στην Αργεντινή, όταν κηρύχτηκε χρεωκοπία, ο λόγος του χρέους ήταν μόλις το 30% του ΑΕΠ και η Ισπανία έχει τώρα ένα δημόσιο χρέος περίπου 70%, αλλά θα μπορούσε να φθάσει το 79% στα τέλη του 2012. Το χρέος της Γαλλίας για παράδειγμα, είναι περίπου 86% και σίγουρα θα υπερβεί το 90% στο τέλος του 2012! Η ικανότητα αποπληρωμής καθορίζεται από την οικονομική ισχύ της χώρας, το εμπορικό της ισοζύγιο και το ισοζύγιο πληρωμών και για το κράτος καθορίζεται από την ισοσκελίση του προϋπολογισμού του. Αλλά για την Ελλάδα, όπως και για την Ισπανία, το έλλειμμα του προϋπολογισμού ήταν ακόμη μεγάλο και παραμένει σημα-

ντικό. Αντιθέτως, η Ιταλία έχει ένα τεράστιο δημόσιο χρέος, αλλά ένα χαμηλό δημοσιονομικό έλλειμμα, 3,9% του ΑΕΠ το 2011, έναντι λίγο πάνω από 5% στη Γαλλία, για παράδειγμα.

Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, το οποίο διαφοροποιεί τον δημόσιο από τον ιδιωτικό τομέα, είναι ότι ο τελευταίος βλέπει εν γένει τα χρέη του να μειώνονται σε περιόδους ύφεσης λόγω της πτώχευσης και της εκκαθάρισης των επιχειρήσεων. Τα περιουσιακά στοιχεία και τα ακίνητα κατάσχονται για να πληρωθούν οι πιστωτές. Για τα νοικοκυριά, όταν δεν μπορούν πλέον να πληρώσουν, οι περιουσίες τους κατάσχονται και γίνεται αυτόματα αφαίμαξη των εισοδημάτων τους, και στη συνέχεια μπορούν να βρεθούν στον δρόμο. Τα κράτη, αντιθέτως, δεν μπορούμε να τα αρπάξουμε από το λαιμό.

Εάν ένα κράτος όπως η Ελλάδα δηλώσει στάση πληρωμών και επιστρέψει στο εθνικό νόμισμα δεν θα υπάρξει μόνο αδυναμία εξόφλησης των υποχρεώσεών του, αλλά εκ των πραγμάτων και οι ιδιωτικοί λογαριασμοί με την επιστροφή σε εθνικό νόμισμα θα υποτιμηθούν 50 έως 70%. Αυτό εξηγεί τους φόβους της ευρωπαϊκής αστικής τάξης που βρίσκεται στη μέγγενη της κρίσης του ευρωπαϊκού και παγκόσμιου καπιταλισμού, η οποία, αρχής γενομένης από την παραγωγή, με την πτώση του ποσοστού κέρδους, τώρα επηρεάζει το χρηματιστηριακό κεφάλαιο.

Αλλά εάν μεγάλα τμήματα του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος καταρρεύσουν, ο καπιταλισμός στο σύνολό του καταρρέει. Η συσσώρευση του κεφαλαίου δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Χωρίς αυτό η παραγωγή, με τη σειρά της, θα γινόταν σύντομη, επειδή κανείς δεν θα μπορούσε να αντέξει οικονομικά χωρίς επαρκή μέσα πληρωμής: ούτε ο καπιταλιστής που πρέπει να προπληρώνει τους μισθούς και την αγορά πρώτων υλών πριν ακόμη λάβει την τιμή πώλησης των αγαθών που παρήχθησαν στον προηγούμενο κύκλο παραγωγής, ούτε ο έμπορος που πρέπει να αγοράσει τα προϊόντα του πριν την πώλησή τους κτλ. Θα φτάναμε γρήγορα σε κατάσταση υπερπαραγωγής, η παραγωγή θα σταματούσε και όλο το σύστημα θα παρέλυε.

Ένα άλλο σημείο που αξίζει να σημειωθεί για να ολοκληρωθεί αυτή η εικόνα και να κατανοήσουμε το νήμα των γεγονότων είναι το εξής: η ΕΚΤ και η γαλλική κυβέρνη-

νηση δεν ήταν οι μόνες που αντιτίθεντο σε οποιαδήποτε μερική δήλωση της αθέτησης πληρωμής εκ μέρους της Ελλάδας. Η ίδια η ελληνική κυβέρνηση εξέφρασε την αντίθεσή της αποφασιστικά, γιατί, όπως έχουμε τονίσει, οι ελληνικές τράπεζες συμμετέχουν σε μεγάλο βαθμό στον δανεισμό προς το κράτος με 50 δις ευρώ. Η ελληνική αστική τάξη προτιμά να στύψει τον λαό και κυρίως το προλεταριάτο από το να δει την καταστροφή του χρηματοπιστωτικού της συστήματος και την παράλυση της συνολικής λειτουργίας της παραγωγής.

Στο τέλος του 2011 έγινε φανερό σε όλους ότι η κατάσταση είχε γίνει ανεξέλεγκτη: από 300 δις ευρώ, το ελληνικό χρέος ανήλθε στα 350 δισεκατομμύρια και άγγιζε γοργά το 150% του ΑΕΠ!

Υπό την πίεση των γεγονότων η ΕΚΤ, η γαλλική κυβέρνηση και οι Έλληνες κυβερνώντες έπρεπε να κάνουν το αυτονόητο και να αποδεχθούν τους όρους της Μέρκελ. Χωρίς κήρυξη χρεοκοπίας του ελληνικού κράτους και χωρίς εμφανείς δεσμεύσεις προς τους ιδιωτικούς δανειστές οργανώθηκε ένα κούρεμα του ελληνικού χρέους με ειδικές ρυθμίσεις και προσαρμοσμένο να προσελκύσει τις ευρωπαϊκές τράπεζες, κυρίως τις γαλλικές και τις γερμανικές. Εκ μέρους της γερμανικής πλευράς το κούρεμα παρουσιάστηκε ως τιμωρία για τους χρηματοδότες που είχαν δανείσει απερισκεπτα.

Η ΛΥΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ

Ύστερα από μήνες διαπραγματεύσεων μεταξύ των κυβερνήσεων, της ΕΚΤ και του ΔΝΤ, και στη συνέχεια μαζί με τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που κατείχαν το χρέος του ελληνικού κράτους, η «μείωση» του ελληνικού χρέους οργανώθηκε τον Φεβρουάριο του 2012. Δεν γνωρίζουμε τις λεπτομέρειες της διαπραγμάτευσης, ούτε τη μέθοδο υπολογισμού που χρησιμοποιήθηκε, εξάλλου οι πληροφορίες που προέρχονται από τον Τύπο είναι αρκετά αντιφατικές. Ωστόσο, χρησιμοποιώντας στοιχεία της Eurostat καθώς και ορισμένες πληροφορίες που μοιάζουν αξιόπιστες, μπορούμε να σχηματίσουμε μια αρκετά ρεαλιστική εικόνα.

Από την Eurostat γνωρίζουμε ότι στις αρχές του 2012 το δημόσιο χρέος ανερχόταν σε 355 δις ευρώ και ότι από την άλλη πλευρά η ΕΚΤ κατείχε αξίες για ένα αρχικό

ποσό 47 δις ευρώ, και αυτό που συναντούμε συχνά στον Τύπο είναι ότι από τα 110 δις που είχαν υποσχεθεί από την Ευρώπη χρησιμοποιήθηκαν μόνο 73 δισεκατομμύρια. Αυτό σημαίνει ότι αφαιρώντας από τα 355 δις την αξία των τίτλων που κατέχει η ΕΚΤ και το ποσό που έβαλε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας έχουμε 235 δις που κατέχονται από ιδιωτικούς οργανισμούς. Στο ποσό αυτό εφαρμόστηκε μια υποτίμηση της τάξης του 53,5%, με αποτέλεσμα η υποτίμηση από 126 δις ευρώ να μειώνει την αξία των ομολόγων έως 109 ή 107 δις ευρώ σύμφωνα με τον Τύπο ή τουλάχιστον λιγότερο από όσο συχνά αναφέρεται. Η ΕΚΤ, από την πλευρά της, δέχεται απλόχερα να ανταλλάξει τις υποχρεώσεις των 47 δις ευρώ που κατέχει με αυτή των 40 δις που είχε πληρώσει, αλλά με κανένα τρόπο να διαγράψει το τελευταίο ποσό. Κάτι το οποίο φέρνει το χρέος στα 220 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Όλα τα παραπάνω συνοψίζονται σε έναν πίνακα που δείχνει την κατανομή του χρέους μεταξύ των διαφορετικών οργανισμών πριν και μετά την επέμβαση.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΣΕ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ				
	ΧΡΕΟΣ	ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστω- τικής Σταθερότητας	ΙΔΙΩΤΙΚΟ
Πριν	355	47	73	235
Μετά	220	40	73	107

Στον παρακάτω πίνακα παραθέτουμε ό,τι γνωρίζουμε για την κατανομή του ιδιωτικού χρέους.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ			
Σε δις ευρώ			
Ευρωπαϊκές τράπεζες	Ελληνικές τράπεζες	Άλλοι ελληνικοί οργανισμοί	Άλλα
52	50	30	103

Οι «άλλοι ελληνικοί οργανισμοί» είναι κυρίως τα συνταξιοδοτικά ταμεία που κατέχουν 21 δισεκατομμύρια σε ομόλογα. Το κούρεμα δεν θα είναι χωρίς προβλήματα γι' αυτά και μόνο δύο συνταξιοδοτικά ταμεία αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις. Όταν λέμε «άλλα» εννοούμε τις ασφαλιστικές εταιρείες, συνταξιοδοτικά ταμεία, τράπεζες της Βορείου Αμερικής και τα αντισταθμιστικά αμοιβαία κεφάλαια (υψηλού κινδύνου). Σε ένα άρθρο στον Τύπο διαβάσαμε ότι οι ευρωπαϊκές ασφαλιστικές εταιρείες κατείχαν 20 δις ευρώ. Αυτό που ισχύει πραγματικά, είναι αδύνατο να το γνωρίζουμε.

Μετά το τέλος αυτής της «επιχείρησης» η Ελλάδα βρίσκεται με ένα «μειωμένο» χρέος 220 δις ευρώ, αλλά επειδή σε αυτό προστίθεται ένα νέο δάνειο 130 δις από την Ευρώπη, θα επιστρέψουμε στο σημείο εκκίνησης:

$$220 + 130 = 350!$$

Η Ελλάδα βρίσκεται, επομένως, το ίδιο χρεωμένη όπως και πριν από την «επιχείρηση». Κατά συνέπεια, ποιο είναι το νόημα αυτής της αναδιάρθρωσης; Είναι πολύ σαφές: η μεταβίβαση του κινδύνου από τη σφαίρα του ιδιωτικού στο δημόσιο. Σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής των υποχρεώσεων της Ελλάδας ο κίνδυνος θα είναι μειωμένος για τις τράπεζες και θα είναι οι ευρωπαϊκές χώρες αυτές που θα αναλάβουν το κόστος, δηλαδή, σε τελική ανάλυση, το ευρωπαϊκό προλεταριάτο. Αυτό είναι που αποκαλούν κοινωνικοποίηση του χρέους. Αυτό έκαναν και στην Ιρλανδία και την Ισπανία, όπου μεταφέρθηκε το σύνολο ή μέρος των χρεών των τραπεζών στον δημόσιο τομέα. Εξ' ου και η ξαφνική αύξηση του χρέους των κρατών αυτών.

Ορίστε η ανάλυση που έκανε η εφημερίδα *Les Echos* (φιλελεύθερου προσανατολισμού) με ένα άρθρο της Isabelle Couet της 12ης Μαρτίου 2012: «*Η επιτυχία της επιχείρησης διαγραφής του χρέους μεταξύ της Αθήνας και των ιδιωτών δανειστών θα θέσει τους επίσημους δανειστές στο προσκήνιο. 'Το ελληνικό χρέος θα περάσει από ιδιωτικά σε δημόσια χέρια, δηλαδή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα', εξηγεί ο Ιωάννης Σώκος της BNP Paribas. Σύμφωνα με τον ίδιο, το μερίδιο του χρέους που κατέχεται από τον δημόσιο τομέα θα αυξηθεί σε 75% στις αρχές του 2015 (όταν το νέο σχέδιο στήριξης θα έχει τελειώσει), έναντι*

35% που είναι σήμερα (λίγο πριν από την ανταλλαγή των τίτλων). Ο ευρωπαϊκός μηχανισμός στήριξης θα είναι ο κατ' εξοχήν δανειστής της Αθήνας, με το ποσό των 167 δις ευρώ. Τα νέα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου που αποδίδονται στους επενδυτές σήμερα δεν θα αντιπροσωπεύουν παρά ένα 18% του χρέους το 2015».

Είναι σαφές, ότι ο σκοπός της επιχείρησης ήταν να μεταφέρει το βάρος του ελληνικού χρέους και του κινδύνου στις «πλάτες» των κρατών και, συνεπώς, τελικά στο προλεταριάτο, το οποίο θα πληρώσει τον λογαριασμό σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής του χρέους.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΗΛΑΣΙΑΣ;

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Υπάρχουν πολλά σημεία προς σχολιασμό σχετικά με αυτή την «επιχείρηση». Κατ' αρχήν, σε αντάλλαγμα των υποτιμημένων παλιών ομολόγων, οι τράπεζες και λοιποί έλαβαν 30 δις βραχυπρόθεσμων ομολόγων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και το υπόλοιπο (δηλ. 107 δις μείον 30) 77 δις ευρώ σε νέα ελληνικά ομόλογα διάρκειας 30 ετών με επιτόκια που θα πρέπει να καταβληθούν σύμφωνα με το εξής πρωτόκολλο: τα 3 πρώτα χρόνια οι δανειστές θα λάβουν τόκους με επιτόκιο 2% , τα επόμενα 5 χρόνια με 3% και με επιτόκιο 4,3% για τα 22 έτη που απομένουν, το οποίο μας δίνει (αν όλα εξελιχθούν με βάση αυτό το σενάριο, το οποίο, όπως θα δούμε, απέχει πολύ από την πραγματικότητα):

77 δις € X 0,02 για 3 έτη	=	4,62 δις €
77 δις € X 0,03 για 5 έτη	=	11,55 δις €
77 δις € X 0,043 για 22 έτη	=	72,84 δις €
ΣΥΝΟΛΟ	=	89,01 δις €

Ύστερα από 30 χρόνια το ελληνικό κράτος θα πρέπει να έχει πληρώσει 89 δις ευρώ, δηλ. περισσότερα από το αρχικό δάνειο, το οποίο φυσικά στο τέλος των 30 ετών, θα πρέπει επίσης να πληρωθεί. Ως εκ τούτου, το συνολικό κόστος της συναλλαγής:

166 δις ευρώ! Αλλά το ξεσκέπασμα του ελληνικού κράτους και οι κομπίνες δεν σταματούν εδώ.

Τι χρειάζονται τα 130 δις ευρώ επιπλέον δανεισμού; Πέντε δις θα χρησιμοποιηθούν για την πληρωμή των οφειλομένων τόκων, ενώ 30 δις θα πρέπει να καταβληθούν απευθείας στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σε αντάλλαγμα των παλιών ομολόγων, αλλά στην προκειμένη περίπτωση δεν είναι 130 δις που έχουν διαγραφεί, αλλά **μόνο 100**. Στη συνέχεια, 23 δις θα καταβληθούν απευθείας στις τράπεζες για την αναδιάρθρωση των κεφαλαίων τους, το οποίο μπορεί να αυξηθεί σε 50 δις ευρώ. Οπότε αντί των 50 δις ευρώ που όφειλε στις τράπεζες πριν την αναδιάρθρωση, τώρα το ελληνικό κράτος βρίσκεται με 75 δις: τα 25 προκύπτουν από το κούρεμα που οφείλει στις ελληνικές τράπεζες καθώς και άλλα 50 προς το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Απομένουν 45 δις στην κατοχή του μέχρι το 2015, σύμφωνα με το σχέδιο στήριξης, όταν χάρη σε αυτό το ισχυρό φάρμακο ο ασθενής θα πρέπει ως εκ θαύματος να έχει θεραπευτεί.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το ελληνικό κράτος μετά την κρίση του 2009 μειώνει σταθερά το πρωτογενές έλλειμμα του προϋπολογισμού του, δηλαδή το έλλειμμα πριν από την προσθήκη των τόκων που καταβάλλονται, αλλά, αντιθέτως, οι τόκοι αυξάνονται. Παρακάτω έχουμε έναν πίνακα με στοιχεία από το 2007.

Έλλειμμα του ελληνικού κρατικού προϋπολογισμού					
σε δισεκατομμύρια ευρώ					
	2007	2008	2009	2010	2011
Πρωτογενές έλλειμμα	-4,467	-11,149	-24,651	-11,658	-3,788
Τόκοι	-10,680	-11,940	-11,920	-13,210	-16,000
Συνολικό έλλειμμα	-15,151	-23,086	-36,566	-24,463	-19,788

Οι πληρωμές τόκων αυξήθηκαν σταθερά από περίπου 12 δις το 2009 σε 16 δις το 2011, ενώ το πρωτογενές έλλειμμα μειώθηκε από τα 24 στα 3,7 δις ευρώ. Έτσι, το

συνολικό έλλειμμα, μετά την αύξηση των καταβαλλόμενων τόκων, εξακολουθεί να είναι σημαντικό, ακόμα και αν το πρωτογενές έλλειμμα μειώνεται και πλησιάζει το μηδέν. Αυτό γίνεται χειρότερο με τη συρρίκνωση του ΑΕΠ λόγω της ύφεσης και το έλλειμμα δεν παραμένει μόνο σημαντικό, αλλά μπορεί να αυξηθεί.

Ένα ενδιαφέρον σημείο αφορά την αναχρηματοδότηση των τραπεζών. Το ελληνικό κράτος σε αντάλλαγμα για τα 50 δις που θα πληρώσει στις τράπεζες θα λάβει μετοχές, θα καταστεί επομένως μέτοχος των ανακεφαλαιοποιημένων τραπεζών, αλλά αυτές οι μετοχές θα είναι κοινές μετοχές, δηλαδή το ελληνικό κράτος δεν θα μπορεί να πει τίποτα στις ελληνικές τράπεζες, για τις οποίες θα χρεωθεί σε μεγάλο βαθμό!

Οι αστοί της Τρόικας μπορούν πάντα να πουν ότι το κράτος θα πάρει τόκους γι' αυτές τις μετοχές, ωστόσο είναι αυτό που θα χρεωθεί τα 50 δις ευρώ για τη διάσωση των τραπεζών και είναι, προφανώς, το ελληνικό προλεταριάτο αυτό που θα πληρώσει τον λογαριασμό.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι η ελληνική κυβέρνηση συμφωνεί με όλες αυτές τις ανοησίες και η διάσωση των τραπεζών ήταν η απαραίτητη προϋπόθεση για να αποδεχθεί την «αναδιάρθρωση».

ΤΟ ΣΤΥΨΙΜΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΓΙΑ ΝΑ ΚΕΡΔΗΘΕΙ ΧΡΟΝΟΣ

Εν κατακλείδι, σχετικά με την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους που οργανώθηκε από την Ευρώπη να τι μας λέει ο Mitu Gulati, καθηγητής Δικαίου, ο οποίος έθεσε τις βάσεις για τη διαγραφή του ελληνικού χρέους και ο οποίος έδωσε συνέντευξη στην εφημερίδα *Les Echos* της 29ης Μαΐου, 2012:

«Παρακολουθήσατε από την αρχή το σχέδιο της προτεινόμενης αναδιάρθρωσης του ελληνικού χρέους τον Απρίλιο του 2010. Ποιες είναι οι σκέψεις σας σχετικά με την εφαρμογή της;

Ο Lee Bucsheit και τα επιτελεία της εταιρείας Cleary Gottlieb⁸ και της τράπεζας Lazard, που συμβούλευσαν την Αθήνα σχετικά με αυτή την ‘επιχείρηση’ έκαναν εξαιρετική δουλειά. Ωστόσο, μας λυπεί το γεγονός ότι πήρε τόσο καιρό για να συνειδητοποιηθεί η ανάγκη για αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους. Η διαδικασία ξεκίνησε από τα μέσα του 2010. Παραμένω πεπεισμένος ότι οι αγορές θα μπορούσαν να είχαν καταλάβει ότι μια τέτοια επιχείρηση εκείνη τη στιγμή θα μπορούσε να αποτρέψει μια επιδείνωση της κρίσης στη ζώνη του ευρώ. Το πιο σημαντικό, θα είχαν εξοικονομηθεί επιπλέον έξοδα από πλευράς των κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ και θα απαιτούσε λιγότερα μέτρα λιτότητας για τους Έλληνες. Αλλά η ΕΚΤ ήταν εντελώς αντίθετη με την ιδέα της αναδιάρθρωσης, φοβούμενη τη μόλυνση. Εκ των υστέρων μπορούμε να σκεφτούμε ότι αυτή η άρνηση να ενεργήσει εγκαίρως αποτέλεσε την πηγή της μόλυνσης. Ένας άλλος επιβαρυντικός παράγοντας: η ελληνική κυβέρνηση δεν είχε σαφώς κανέναν έλεγχο πάνω στη διαδικασία. Αλλά συνήθως, όταν μια χώρα αντιμετωπίζει σοβαρή κρίση, αποφασίζει να σταματήσει να πληρώνει τους δανειστές της και στη συνέχεια ξεκινά μια διαπραγμάτευση. Με τον τρόπο αυτό, οι δανειστές έχουν το κίνητρο να επιτευχθεί σύντομα συμφωνία, ώστε να πληρωθούν. Στην περίπτωση της Ελλάδας, συνέβη το αντίθετο. Η Ελλάδα βρισκόταν σε διαπραγματεύσεις, ενώ εξακολουθούσε να πληρώνει τους δανειστές, οι οποίοι είχαν συμφέρον να καθυστερούν τις συνομιλίες. Για την Αθήνα αυτό αντιπροσώπευε ένα κόστος 60 έως 80 δις ευρώ. Η κυβέρνηση θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει καλύτερα αυτά τα χρήματα σήμερα. Επιπλέον, η ιδέα ότι οι δανειστές θα έπρεπε να συμμετέχουν ‘εθελοντικά’ στη διαγραφή του χρέους -ιδέα που υπερασπίστηκαν εδώ και μήνες οι ηγέτες της ΕΕ- δεν έχει νόημα, γιατί πώς μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι μια τράπεζα που θα αποδεχόταν αρχικά ότι θα αντάλλασσε τις μετοχές της δεν θα μπορούσε κάλλιστα να τις πουλήσει προηγουμένως σε ένα αντισταθμιστικό αμοιβαίο κεφάλαιο (hedge fund);».

Να πώς η Ελλάδα εξαπατήθηκε από την Τρόικα. Εξήντα έως ογδόντα δις ευρώ δεν είναι τίποτα! Η λεγόμενη βοήθεια από την Ευρώπη και το ΔΝΤ μπορεί να συνοψιστεί στα εξής: λεηλασίες, απάτες και κτηνώδης επίθεση στο ελληνικό προλεταριάτο και τη μικροαστική τάξη. Η Ευρώπη στηρίζει την Ελλάδα, όπως το σχοινί στηρίζει τον κρεμασμένο.

⁸ Η Cleary Gottlieb Steen & Hamilton LLP είναι μια διεθνής δικηγορική εταιρεία με έδρα στη Νέα Υόρκη. Η εταιρεία διαθέτει σήμερα γραφεία στην Ουάσιγκτον, το Χονγκ Κονγκ, το Πεκίνο, το Λονδίνο, τη Ρώμη, το Μιλάνο, το Βρυξέλλες, τη Μόσχα, τη Φρανκφούρτη, την Κολωνία, το Παρίσι, το Μπουένος Άιρες, το Σάο Πάολο και το Αμπού Ντάμπι. (Σ.τ.Μ.)

Όλα αυτά τα δρακόντεια μέτρα θα επιτρέψουν στην Ελλάδα να τη γλυτώσει επι-
τλους; Ούτε κατά διάνοια! Το μόνο αποτέλεσμα αυτών των μέτρων λιτότητας είναι
το βάθεμα της ύφεσης και, κατά συνέπεια, η αύξηση του ελλείμματος, και, στη συνέ-
χεια, η βύθιση στη δυστυχία ενός τμήματος του ελληνικού πληθυσμού. Το σχέδιο της
Τρόικας είναι εντελώς ανεδαφικό και το ξέρει.

Να τι σκέφτονται οικονομολόγοι που είναι εκπρόσωποι του φιλελευθερισμού. Η
Isabelle Couet, στην εφημερίδα *Les Echos* της 12^{ης} Μαρτίου 2012 δήλωσε τα εξής:
«*Η πιθανότητα μιας νέας προσπάθειας των δανειστών της Αθήνας μέσα σε λίγα χρόνια
είναι υψηλή. Στο πλαίσιο αυτό, η δημοσίευση του ΑΕΠ την Παρασκευή ήταν ένας θλι-
βερός οϊωνός. Η οικονομική δραστηριότητα συρρικνώθηκε κατά 7,5% το 2011 ... ενώ
στην πρώτη έκθεσή της, η Τρόικα (ΕΕ, ΔΝΤ και ΕΚΤ) προέβλεπε συρρίκνωση κατά
2,6%*». *‘Οι εκτιμήσεις μιας μεσοπρόθεσμης ανάπτυξης είναι υπερβολικά αισιόδοξες,
επιμένει ο Jacques Cailloux της RBS⁹. Αναμένουμε αύξηση της τάξεως του 2,5% από
το 2015, ενώ η Τρόικα υπολογίζει 4%’. Άλλη μια μη ρεαλιστική υπόθεση, σύμφωνα με
τον οικονομολόγο, αφορά το πρωτογενές πλεόνασμα (το δημοσιονομικό ισοζύγιο εξαι-
ρουμένων των τόκων του χρέους). ‘Το σενάριο ενός μέσου πρωτογενούς πλεονάσματος
4,5% μεταξύ 2014 και 2020 δεν στέκει.’. Χωρίς περαιτέρω οικονομική ενίσχυση το ε-
πίπεδο του χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ θα φθάσει στο 160% το 2020, σύμφωνα με τον
Jacques Cailloux’».*

Επίσης, ο Jacques Cailloux, επικεφαλής οικονομολόγος της RBS, στη συνέντευξή
του στην εφημερίδα *Les Echos* της 22ας Φεβρουαρίου του 2012 αναφέρει τα εξής:
«*Επιπλέον, οι παραδοχές που έγιναν από την Τρόικα για την πορεία του ελληνικού δη-
μόσιου χρέους μου φαίνονται υπερβολικά αισιόδοξες. Θα ήθελα να προσθέσω ότι η δη-
μιουργία ενός πραγματικού ‘Σχεδίου Μάρσαλ’, ας πούμε 100 δις ευρώ παραγωγικών
επενδύσεων στη χώρα, θα επέτρεπε να λυθούν γρήγορα τα οικονομικά προβλήματα της
χώρας. Συγκεκριμένα, η συμφωνία του Eurogroup μπορεί να δώσει λίγη πίστωση χρέο-
νου και να αποφευχθεί μια άτακτη χρεοκοπία της χώρας.*

⁹ Royal Bank of Scotland.

Κατά τη γνώμη σας, δεν είναι λοιπόν βέβαιο ότι το ελληνικό χρέος μπορεί να επανέλθει στο 120% του ΑΕΠ το 2020, όπως προβλέπεται στη συμφωνία;

Σίγουρα. Το βασικό σενάριο της Τρόικας προβλέπει μεταξύ 2014 και 2019 ένα ποσοστό ανάπτυξης του ελληνικού ΑΕΠ κοντά στο 3% ετησίως. Αυτό μου φαίνεται υπερβολικά αισιόδοξο. Επιπλέον, αυτό το σενάριο λαμβάνει υπόψη την απελευθέρωση, κατά την ίδια περίοδο, ενός πρωτογενούς πλεονάσματος του προϋπολογισμού άνω των 4 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ. Μια απόδοση που είναι δύσκολο να επιτευχθεί σε καιρούς δημοσιονομικής λιτότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής. Σε αυτό προστίθεται το ότι η κυβέρνηση σχεδιάζει να μειώσει κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες τις διαρθρωτικές δημόσιες δαπάνες, ενώ τα τελευταία τρία χρόνια είναι σχεδόν αμετάβλητες και βρίσκονται μέχρι σήμερα λίγο πάνω από το 42% του ΑΕΠ της χώρας».

Και το άρθρο του Jean Marc Vittori, πάντα στην εφημερίδα *Les Echos*, στο φύλλο της 22ας Φεβρουαρίου 2012, αναφέρει: «το δημόσιο χρέος στην Ελλάδα ελαφραίνει μόνο κατά ένα τέταρτο. Παραμένει πολύ υψηλό σε σχέση με τα μέσα που διαθέτει η χώρα. Στη συνέχεια θα χρειαστούν περισσότερα χρήματα από ό,τι αναμενόταν για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών στην Ελλάδα, ενώ οι ιδιωτικοποιήσεις θα αποφέρουν ακόμα λιγότερα από το ήδη αναθεωρημένο προς τα κάτω νούμερο. Και εντέλει η ανάπτυξη δεν έρχεται στην Ελλάδα. Οι εμπειρογνώμονες της Επιτροπής σχεδιάζουν την επιστροφή της ανάπτυξης το 2014 ύστερα από μια πτώση της οικονομικής δραστηριότητας πολύ πιο σοβαρή από ό,τι αναμενόταν. Η υπόθεση της ανάπτυξης του 3% από το 2015 δεν φαίνεται ρεαλιστική. Η Τρόικα των επίσημων δανειστών (ΕΕ, ΔΝΤ και ΕΚΤ) καθιστά σαφές σε εμπιστευτική έκθεσή της: υπάρχει μια ανοικτή 'θεμελιώδης ένταση' μεταξύ της μείωσης του ελλείμματος και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της χώρας. Γιατί η βελτίωση αυτή περνά μέσα από χαμηλότερους μισθούς και χαμηλές τιμές, πράγμα που θα αυξήσει αναπόφευκτα το βάρος του χρέους σε σχέση με το ΑΕΠ.

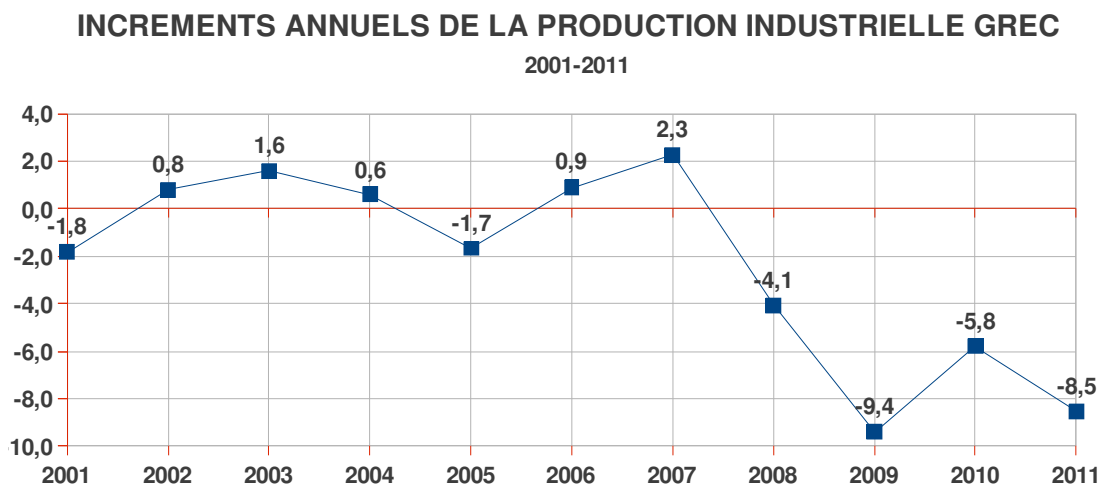
Υπό αυτές τις συνθήκες, είναι δελεαστικό να συμπεράνουμε τη ματαιότητα αυτών των κινήσεων διάσωσης που δεν θα έχουν αποτέλεσμα. Τίποτα δεν θα μπορούσε να είναι περισσότερο λανθασμένο. Για αυτή τη μακρά, επίπονη και χαοτική διαδικασία η Ευρώπη κερδίζει κάτι ανεκτίμητο: χρόνο. Χρόνο για τους ιδιωτικούς δανειστές στην προοπτική να χάσουν σχεδόν όλα τα χρήματα που απερίσκεπτα έχουν επενδύσει στην

Ελλάδα. Χρόνο για τις τράπεζες να απορροφήσουν το σοκ συσσωρεύοντας τρίμηνο ανά τρίμηνο τις προμήθειες επί των ελληνικών δανείων...».

Υποτίμηση της σοβαρότητας της κρίσης, υπερεκτίμηση της ανάπτυξης μεταξύ 2014 και 2020 και τις δυνατότητες που έχει ένα πρωτογενές πλεόνασμα για να αποπληρώσει το χρέος. Όλα αυτά είναι ανοησίες. Για ποιο λόγο τελικά όλα αυτά τα δεινά που θέλουν να επιβάλλουν στον ελληνικό λαό; Για να εξοικονομηθεί χρόνος και να αποφευχθεί μια έκρηξη του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος; Αλλά σε καμία περίπτωση κάτι τέτοιο δεν μπορεί να αποφευχθεί.

ΚΑΘΙΣΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟ «ΤΟΥ ΚΛΩΤΣΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΠΙΑΤΣΟΥ»

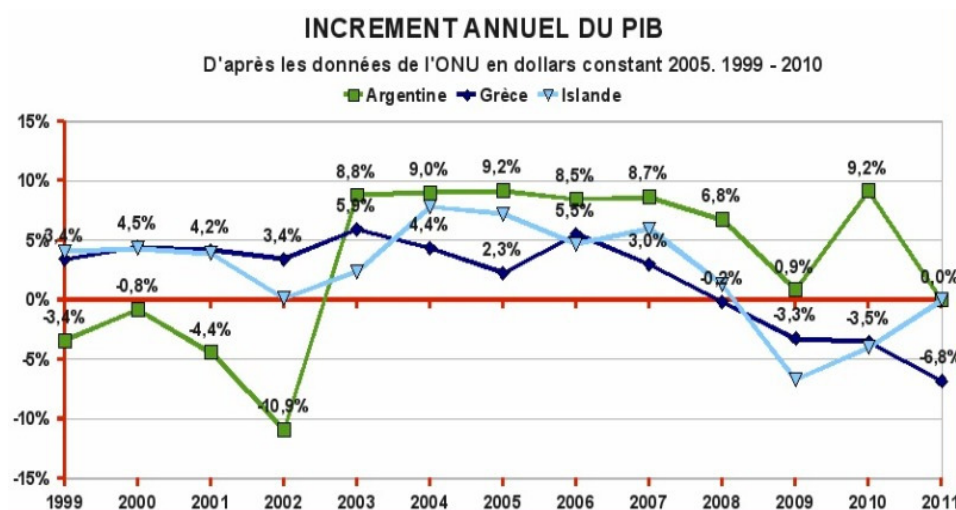
Για να αντιληφθούμε τη σοβαρότητα της ύφεσης στην Ελλάδα αρκεί να κοιτάξουμε κατά πρόσωπο τα στοιχεία που αφορούν τη βιομηχανική παραγωγή. Παρακάτω παρουσιάζουμε την καμπύλη που απεικονίζει την αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής από το 2000. Για να τη σχεδιάσουμε αντλήσαμε στοιχεία από τους δείκτες της βιομηχανικής παραγωγής που δίνει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).



Σχήμα 6: Ετήσια αύξηση της ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής 2001-2011

Από αυτά τα στοιχεία φαίνεται ότι η βιομηχανική παραγωγή, σε σχέση με το

μάξιμουμ του 2007, ήταν χαμηλότερη κατά 13% το 2009, κατά 25% το 2011 και μπορεί κανείς να προβλέψει ότι θα είναι χαμηλότερη από 34% το 2012. Η δραματική πτώση της βιομηχανικής παραγωγής φαίνεται στο ΑΕΠ, ακόμα κι αν εν μέρει παρουσιάζεται αυξημένη από αυτό το είδος της λογιστικής.



Σχήμα 7: Ετήσια αύξηση του ΑΕΠ (1999-2010) για Αργεντινή, Ελλάδα και Ισλανδία

Η Ελλάδα δεν είναι η μόνη χώρα που βρίσκεται σε δεινή κατάσταση. Η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία βρίσκονται στην ίδια κατάσταση. Σε σχέση με το μάξιμουμ του 2007, στην Πορτογαλία η βιομηχανική παραγωγή μειώθηκε κατά 13% το 2009, και ύστερα από μια ανάκαμψη το 2010 πέρασε στο -13% το 2011. Μια προβολή της τάσης δίνει -15% για το 2012. Στην Ισπανία η κατάσταση είναι πολύ χειρότερη και πολύ κοντά σε αυτήν της Ελλάδας: το 2009 -22%, το 2011 -23% και αναμφίβολα -25% το 2012. Στην Ιρλανδία η κατάσταση στην αρχή φαίνεται καλύτερη: το 2009 -6,6%, το 2011 +0,6% και για το 2012 η προβολή δίνει +0,5%.

Εξάλλου, η Ισπανία, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία, δίπλα σε ένα δημόσιο χρέος που αυξάνεται παρ' όλες τις αυστηρότερες προϋποθέσεις, έχουν ένα τεράστιο ιδιωτικό χρέος. Στην Ισπανία τα τελευταία στοιχεία που έχουμε, και τα οποία χρονολογούνται από το 2010, δείχνουν ένα ύψος ιδιωτικού χρέους στο 224% του ΑΕΠ. Για την Πορτογαλία έχουμε το ίδιο ύψος. Στην Ιρλανδία το 2010 ανεβαίνει στο 293%. Ιλιγγιώδες!

Όσον αφορά την ανεργία, στην Ισπανία είναι σχεδόν 25% του ενεργού πληθυσμού και πάνω από 22% στην Ελλάδα.

Απέναντι σε αυτήν την καταστροφική κατάσταση ποια είναι η λύση της ευρωπαϊκής αστικής τάξης; Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας καταπιέζοντας το προλεταριάτο. Αυτό σημαίνει ότι η «αγορά εργασίας» αποκτά μεγαλύτερη ευελιξία, επιτρέποντας στους εργοδότες να απολύουν εργαζομένους χωρίς αποζημίωση ή με περιορισμένη αποζημίωση και χωρίς προσφυγή στη δικαιοσύνη και γενικεύοντας τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Σημαίνει δηλαδή ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να είναι «του κλώτσου και του μπάτσου». Προσλαμβάνονται όταν χρειάζεται και απολύονται όταν μειώνεται η δραστηριότητα.

Αυτό ισχύει ήδη για ένα τμήμα του προλεταριάτου, αλλά αυτοί οι επισφαλείς εργαζόμενοι σήμερα είναι περίπου 10% έως 20% των εργαζομένων. Η αστική τάξη και οι υπηρέτες της θα επεκτείνουν την αρχή αυτή, εάν είναι δυνατόν, σε όλους τους εργαζομένους. Σύμφωνα με αυτά που λένε είναι θέμα «δικαιοσύνης». Ως εκ τούτου γι' αυτούς η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ισπανία, όπου γίνεται προσπάθεια να εφαρμοστεί αυτή η οικονομική πολιτική, αποτελούν εργαστήριο δοκιμών. Πολλά άρθρα ασχολούνται με την ευελιξία της αγοράς εργασίας, την ανάγκη να αρθούν οι δυσκαμψίες, κτλ. Αυτό υποστηρίζουν σύσσωμα η ΕΚΤ και η κυρία Μέρκελ όταν λέει ότι μπορούμε να ξαναζωντανέψουμε την οικονομία απλά με την αναδιάρθρωση της αγοράς εργασίας.

Προς επιβεβαίωση της πρόθεσής τους αναφέρουμε ένα απόσπασμα από έναν οικονομολόγο που εκφράζει αυτό ακριβώς που σκέφτονται οι Ευρωπαίοι ηγέτες. Πρόκειται για το άρθρο με τίτλο «Απασχόληση: Είναι πλέον καιρός να δράσουμε», γραμμένο από τον Éric le Boucher, που μπορεί να το βρει κανείς στο Slate.fr. Σε αυτό το άρθρο, αφού έχει θίξει την ανάγκη εκπαίδευσης για ένα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, ασχολείται, στη συνέχεια, με την ύπαρξη μιας διπλής αγοράς εργασίας:

«Διπλή» αγορά εργασίας

Το δεύτερο μέρος επικεντρώνεται στην ίδια την αγορά εργασίας. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, ιδίως στο Νότο, η αγορά εργασίας κατανέμεται σε μόνιμες θέσεις εργασίας και αβέβαιες, κάτι το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την 'αύξηση των ανισοτήτων που δη-

μιουργούνται στο σχολικό σύστημα', όπως αποκαλύπτουν τέσσερις οικονομολόγοι ειδικευμένοι σε θέματα εργασίας στο βιβλίο τους, *La machine à trier: comment la France divise sa jeunesse* ('Ο μηχανισμός διαλογής: πώς η Γαλλία διαιρεί τη νεολαία της').

Αυτή η 'διπλή' αγορά εργασίας είναι άδικη και αναποτελεσματική. Λόγω του ότι η λήξη μιας σύμβασης αορίστου χρόνου¹⁰ είναι πάντα περίπλοκη από νομικής απόψεως, οι εταιρείες συνεχίζουν να κάνουν λόγο για συμβάσεις ορισμένου χρόνου¹¹ για την αντιμετώπιση των διακυμάνσεων της οικονομικής τους δραστηριότητας.

Πολλοί άνθρωποι, κυρίως οι νέοι 'στρέφοντα' σε συμβάσεις ορισμένου χρόνου όλο και πιο βραχύβιας διάρκειας και ένας στους δύο γράφεται στο ταμείο ανεργίας. Ο ΟΟΣΑ σημειώνει: 'Σε δέκα χώρες το ποσοστό της προσωρινής απασχόλησης είναι μεταξύ 10 και 25% με υψηλό ποσοστό των νέων και των γυναικών. Πριν από την κρίση στη Γαλλία και κυρίως στην Ισπανία σχεδόν το 55% των απασχολούμενων νέων (15-24 ετών) εργαζόταν με συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή είχε προσωρινή απασχόληση'.

'Η προσφυγή σε συμβάσεις ορισμένου χρόνου διογκώνει τα ποσοστά ανεργίας και, παρεμπιπτόντως, τις δαπάνες για την ασφάλιση των ανέργων', σημειώνουν οι τέσσερις οικονομολόγοι, οι οποίοι τάσσονται υπέρ μιας ενιαίας σύμβασης εργασίας.

Η κρίση χρέους, που στερεί από τις κυβερνήσεις τα μέσα και τις εμποδίζει να ανοίγουν τα ταμεία τους, χωρίς να υπολογίζουμε τα επιδόματα ανεργίας, καθιστά ακόμη πιο αναγκαίες τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας».

Η αστική κοινωνία δεν έχει πια τα μέσα να χρηματοδοτήσει μια διογκούμενη μάζα ανέργων και για να ενισχύσει τη συσσώρευση κεφαλαίου θα πρέπει να αυξήσει το ποσοστό κέρδους έτσι ώστε να αντισταθμίσει την αναπόφευκτη πτωτική του τάση. Και γι' αυτό δεν υπάρχει παρά μόνο μία λύση: αύξηση του ποσοστού της υπεραξίας, με τη μείωση των μισθών, τη μείωση του κόστους των απολύσεων, ώστε να γίνονται

¹⁰ Σύμβαση αορίστου χρόνου. Πρόκειται για μια σύμβαση που δεν έχει χρονικό όριο και δεν μπορεί να καταγγελθεί από τον εργοδότη, εκτός από ορισμένες προϋποθέσεις που ορίζονται από τον εργατικό κώδικα, όπως αποδεδειγμένο επαγγελματικό παράπτωμα, ή απόλυση με οικονομική αποζημίωση.

¹¹ Σύμβαση ορισμένου χρόνου. Πρόκειται για μια σύμβαση που μπορεί να έχει διάρκεια μερικές ώρες ή περισσότερους μήνες. Μετά από αυτό το χρονικό διάστημα η σύμβαση παύει αυτοδικαίως και ο εργαζόμενος είναι άνεργος.

απολύσεις όταν χρειάζεται και προσλήψεις όταν η εταιρεία χρειάζεται εργατικό δυναμικό. Και να αντικατασταθούν οι κλαδικές συμβάσεις από εταιρικές συμβάσεις.

Η έκκληση για ανάπτυξη του Μόντι και του Κάμερον τον Φεβρουάριο του 2012 ευθυγραμμίζεται πλήρως με τα συγκεκριμένα μέτρα οικονομικής πολιτικής. Στην εφημερίδα *Les Échos* της 21/02/2012 διαβάζουμε: «Σε 10 μέρες, στη νέα ευρωπαϊκή σύνοδο κορυφής των αρχηγών κρατών, μερικές χώρες προτίθενται να αποχωρήσουν από τον ρυθμό που υπαγορεύεται από το γαλλογερμανικό δίδυμο. Ο Βρετανός πρωθυπουργός, Ντέιβιντ Κάμερον, ο Ιταλός ομόλογός του, Μάριο Μόντι, και δέκα άλλοι Ευρωπαίοι ηγέτες έστειλαν επιστολή στον πρόεδρο της Επιτροπής Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο απαιτώντας μέτρα για την ενίσχυση της ανάπτυξης στην Ευρώπη. Οι προτάσεις είναι κατ' ουσία φιλελεύθερες: μείωση των κρατικών ενισχύσεων για την υποστήριξη των τραπεζών, δραστική ελαστικοποίηση της αγοράς εργασίας ή πλήρης απελευθέρωση του τομέα της ενέργειας μέχρι το 2014. Παρίσι και Βερολίνο αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στην πρωτοβουλία».

Το ότι το Παρίσι και το Βερολίνο δεν θέλησαν να συμμετάσχουν ως δίδυμο δεν είναι λόγω διαφωνίας σχετικά με τα μέτρα που παρουσιάστηκαν, αλλά επειδή στη λυκοσυμμαχία που είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση όλα είναι υπόθεση ισχύος.

Επίσης, πάντα στην ίδια εφημερίδα *Les Echos* της 29ης Μαΐου 2012, διαβάζουμε: «Η Γερμανία θέλει να προτείνει στους εταίρους της τη μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας τους μέσω πιο ευέλικτων όρων απόλυσης και μέσω της προώθησης θέσεων εργασίας χαμηλής εξειδίκευσης με μείωση των επιβαρύνσεων. Το Βερολίνο θέλει επίσης να εξάγει ένα διπλό μοντέλο εκπαίδευσης που προωθεί τη μάθηση και προστατεύει έτσι τους νέους από τη μαζική ανεργία που παρατηρείται στην Ισπανία, για παράδειγμα». Αυτές είναι οι προτάσεις της καγκελαρίου Άνγκελας Μέρκελ για να αναζωογονήσει την οικονομία.

Είναι σαφέστατο! Από το 1974 ο καπιταλισμός διανύει την τέταρτη παγκόσμια ύφεσή του και οι αδίστακτοι αστοί είναι έτοιμοι για όλα προκειμένου να σώσουν το οικονομικό τους σύστημα και τα ταξικά τους προνόμια. Σήμερα δεν διστάζουν να σπρώξουν με κυνικό τρόπο στη μιζέρια μεγάλα τμήματα του ελληνικού, ισπανικού,

πορτογαλικού και ιρλανδικού προλεταριάτου, αύριο θα έρθει η σειρά του ιταλικού προλεταριάτου, του γαλλικού και του γερμανικού.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ

Πολλές θυσίες απαιτούνται από το προλεταριάτο των χωρών αυτών για λογαριασμό μιας μελλοντικής ανάκαμψης. Ακόμη κι αν έρθει μια οικονομική ανάκαμψη, κάτι το οποίο φαίνεται πολύ απίθανο, θα είναι βραχύβια. Οι κύκλοι διαρκούν 7 έως 10 χρόνια και μερικές φορές λιγότερο, μόλις 5. Ο τελευταίος κύκλος έληξε το 2007, ο τρέχων κύκλος θα τελειώσει γύρω στο 2014-2017, αλλά ίσως και νωρίτερα.

Όπως αναφέραμε στην αρχή αυτού του άρθρου, η ανάπτυξη της βιομηχανικής παραγωγής ήταν πολύ χαμηλή μεταξύ 2000 και 2007 ή ακόμα και αρνητική για την Αγγλία και την Ιταλία. Σήμερα δε, μετά την μικρή ανάκαμψη του 2010-2011, είμαστε μακριά από το μάζιμουμ του 2007 (2000 για την Αγγλία και την Ιταλία). Ως εκ τούτου μπορούμε να περιμένουμε την άφιξη μιας νέας ύφεσης χωρίς καμία πραγματική οικονομική ανάκαμψη στο μεσοδιάστημα.

Η Ευρώπη βρίσκεται επισήμως εκ νέου σε ύφεση και σε παγκόσμιο επίπεδο βλέπουμε μια σημαντική επιβράδυνση της συσσώρευσης κεφαλαίου, σημάδι της άφιξης μιας νέας κρίσης υπερπαραγωγής μαζί με μια σοβαρή κρίση του χρηματιστηριακού κεφαλαίου.

Προς τι λοιπόν όλες αυτές οι θυσίες; Το ισπανικό και ιρλανδικό κράτος, τα οποία είχαν επωφεληθεί από τον προηγούμενο κύκλο για να εξοφλήσουν το χρέος, βρίσκονται υπερχρεωμένα και κοντά σε καθεστώς χρεοκοπίας. Η κρίση που θα έρθει, και αυτή τη φορά θα έρθει με μεγάλη πιθανότητα από την Κίνα, θα είναι τρομερή. Αυτή τη φορά, τα κράτη δεν θα μπορούν πλέον να καταφύγουν σε δανεισμό για να την αποφύγουν.

Η αστική τάξη θέλει να σας κάνει να δώσετε το αίμα σας για να σωθεί το σύστημα παραγωγής, αλλά τι συμφέρον έχετε να θυσιάστείτε και να ζήσετε σαν τα σκυλιά για να διατηρηθεί αυτό το σύστημα παραγωγής που βασίζεται στην εκμετάλλευση της

μισθωτής εργασίας και που έχει επιζήσει μέχρι σήμερα αποκλειστικά χάρη στους δύο παγκόσμιους πολέμους;

Ο καπιταλισμός έχει εκπληρώσει τον ιστορικό του ρόλο: την ανάπτυξη της οικονομικής βάσης της κομμουνιστικής κοινωνίας με την αντικατάσταση της κατακερματισμένης παραγωγής της μικροαστικής τάξης (των μικρών γεωργών και των βιοτεχνών) με τη συγκεντρωμένη παραγωγή και τη βαριά βιομηχανία.

Φθάνοντας στο ιμπεριαλιστικό του στάδιο ο καπιταλισμός μπήκε σε κατάσταση αποσύνθεσης και μπορεί να επιβιώσει μόνο μέσα από παγκόσμιους πολέμους που επιτρέπουν, ύστερα από τρομερές καταστροφές και θανάτους, να ξεκινήσει ένας νέος κύκλος. Ο κύκλος της «Ένδοξης Τριακονταετίας»¹² έχει οριστικά τελειώσει και οδηγούμε προς μια νέα παγκόσμια αντιπαράθεση με προάγγελους όλα όσα γίνονται στη Μέση και την Άπω Ανατολή.

Οι μισθωτοί εργαζόμενοι αποτελούν σήμερα τη συντριπτική πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού. Ωστόσο, μεγάλα τμήματα έχουν «ενστερνιστεί την αστική ιδεολογία» με την κατοχή αποθεμάτων που τους δίνουν ένα μικροαστικό πνεύμα και τους κάνουν διστακτικούς και ανίκανους να είναι αλληλέγγυοι στον αγώνα. Αυτό αποτελεί και τη βάση της κοινωνικής σταθερότητας.

Κύριοι αστοί, είστε έτοιμοι να τους κάνετε να δώσουν το αίμα τους, να τους αφαιρέσετε τα αποθέματά τους. Πολύ καλά! Αλλά στη συνέχεια να είστε προετοιμασμένοι για ό,τι θα σας συμβεί, όπως αυτά που έκαναν στην εποχή τους οι «αβράκωτοι»¹³ στην αριστοκρατία.

¹² Η «Ένδοξη Τριακονταετία» είναι η περίοδος της ισχυρής οικονομικής ανάπτυξης που βιώνει μεταξύ 1945 και 1973 η συντριπτική πλειοψηφία των αναπτυγμένων χωρών, κυρίως μέλη του ΟΟΣΑ. Ο όρος διατυπώθηκε από τον Jean Fourastié το 1979 ως μια υπενθύμιση των τριών ένδοξων επαναστατικών ημερών 27, 28 και 29 του Ιουλίου του 1830, με την πτώση του Καρόλου του 10ου. Η «Ένδοξη Τριακονταετία» ήταν μια πιο ήρεμη επανάσταση, αλλά περιλαμβάνει οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που σηματοδότησαν το πέρασμα της Ευρώπης, σαράντα χρόνια μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες, στη καταναλωτική κοινωνία. (Σ.τ.Μ.)

¹³ Κατά την έναρξη της Γαλλικής Επανάστασης του 1789 ο χαρακτηρισμός «αβράκωτοι» («sans culottes») δόθηκε περιφρονητικά από τους αριστοκράτες στους φτωχούς καταπιεσμένους εργαζόμενους των πόλεων, πλανόδιους πωλητές, μικροτεχνίτες, βιοτέχνες, ανέργους, ζητιάνους κ.ά. οι οποίοι διαμαρτύρονταν για το παλιό καθεστώς φορώντας μακριά παντελόνια και όχι τα παντελόνια της αριστοκρατίας, σύμβολο του παλαιού καθεστώτος. (Σ.τ.Μ.)

Ο καπιταλισμός έχει εκπληρώσει τον ιστορικό του ρόλο, ο οποίος έγκειται στην κοινωνικοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων. Με την ολοκλήρωση αυτού του έργου ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής είναι πια παρωχημένος και αντιδραστικός. Επίσης, οδηγεί στην οπισθοδρόμηση της ανθρωπότητας και στην καταστροφή της φύσης. Όπως ο Κρόνος καταβρόχθιζε τα παιδιά του, έτσι και ο καπιταλισμός δεν μπορεί να διατηρηθεί παρά μονάχα μέσω τρομερών παγκοσμίων πολέμων και της καταστροφής των παραγωγικών δυνάμεων, δηλ. της μαζικής καταστροφής του σταθερού και μεταβλητού κεφαλαίου,¹⁴ έτσι ώστε να μπορέσει να ξεκινήσει ένας νέος κύκλος συσσώρευσης. Η αστική τάξη, η επιβίωση της οποίας συνδέεται με αυτόν τον τρόπο παραγωγής, έγινε μια τάξη όχι μόνο αντιδραστική αλλά παρασιτική και άχρηστη.

Το προλεταριάτο, που ζει από τη δουλειά του και όχι πάνω στις πλάτες των άλλων, συμβάλλει στη λειτουργία ολόκληρης της κοινωνίας παράγοντας όλο τον πλούτο. Δεν έχει τίποτα να χάσει παρά μονάχα τις αλυσίδες του!

Ακούτε Έλληνες και Ισπανοί σύντροφοι ή όπου αλλού; Δεν υπάρχει εναλλακτική λύση πέρα από την επανάσταση. Οποιαδήποτε άλλη θέση είναι σκέτη απάτη!

Ιούνιος 2012

ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

Πηγή:

<http://www.international-communist-party.org/Francais/Relation/12GreceC.htm>

INTERNATIONAL COMMUNIST PARTY

icparty@international-communist-party.org

¹⁴ Σύμφωνα με τη μαρξιστική θεωρία, το σταθερό κεφάλαιο αντιστοιχεί στην αξία των πρώτων υλών και των μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας και το μεταβλητό κεφάλαιο αντιστοιχεί στους μισθούς που καταβάλλονται στους εργαζόμενους. Η καταστροφή του μεταβλητού κεφαλαίου σημαίνει ως εκ τούτου τη σφαγή του προλεταριάτου.